

OBALA[®] *plus*

JUNIJ 2026

številka 88

*Zvezdan
Pirtošek*

stran 16

JAKOB NEDOH
stran 34

MAJA ŽBOGAR
stran 30

PLAŽE
stran 4

TRENDI
stran 42

stran 12

ČASOPIS IN PORTAL ZA SLOVENSKO ISTRO S POGLEDOM NA MORJE

Piran - Izola - Koper - Ankaran, vsak mesec brezplačno v naša gospodinjstva.

WWW.OBALAPLUS.SI

Sveže vsebine vsak dan na spletu

**TOMAŽ
PEROVIČ**

Nekaj nerazumevanja sedanjega sveta zelo enostavno pripišem svojim letom. Za Dua Lipo sem bil prepričan, da je duet, dokler ni sodelovala s St. Vincent. Na koncertu Arctic Monkeys sem bil edini, ki je ob počasnem komadu prižgal vžigalnik, vsi ostali pa lučke na mobitelih. Ko mi politiki nekaj pripovedujejo, to jemljem precej resno, še posebej v predvolilnem času, ko pričakujem, da so odgovori dobro premišljeni in niso stvar trenutnega navdiha. Verjamem, da imajo okrog sebe skupino ljudi, ki jim svetuje najboljše možne odgovore. To pomeni, da na zapletena vprašanja odgovarjajo tako, da se kasneje ne izkaže, da so laži. A tudi tukaj sem se očitno zmotil. Kot je dejal eden izmed tistih, ki je z lahkoto prezrl svoje predvolilne obljube, Anže Logar: »To je pač kruta politika.« Rekel pa je še nekaj pomembnejšega. Da bo zaradi tega najverjetneje plačal svoj davek na naslednjih volitvah.

In ne preostane nam prav veliko drugega, kot da počakamo, ali smo se iz letošnjih volitev sploh česa naučili. Zdaj pa spet ena misel, ki jo lahko pripišem svojim letom. Eden izmed možnih zaključkov bi bil, da je odhod na volitve včasih skoraj žalitev za mojo inteligenco, za moje razumevanje sedanjosti. Da odhod na volitve poleg vpliva na rezultat še ne pomeni, da so moja pričakovanja do delovanja stranke ali posameznika, za katerega sem glasoval, tudi upravičena. Ni nujno, da bo nekdo, ki je nekaj pripovedoval in sem mu zato verjel toliko, da sem zanj volil, po volitvah to tudi zares naredil.

To pa ne pomeni, da pozivam k pasivnemu državljanstvu, ampak da je morda pomembnejše biti aktiven državljan med volitvami kot zgolj na dan volitev.

VEČJA ZAŠČITA SEČOVELJSKIH SOLIN PRED VDORI MORJA

Ob kanalu svetega Jerneja v Sečovljah potekajo obsežna vzdrževalna dela, katerih cilj je zaščita Sečovljskih solin pred vdorom morja, zmanjševanje vpliva erozije ter izboljšanje varnosti obstoječe infrastrukture. Dela izvaja Direkcija RS za vode, posegi pa potekajo na levi brežini kanala gorvodno in dolvodno od vhoda v soline v skupni dolžini

približno 2,4 kilometra. Projekt vključuje sanacijo in nadvišanje nasipov, rekonstrukcijo zidu ter obnovo kolesarske poti ob solinah. Kot poudarjajo pristojni, gre za pomembne ukrepe za dolgoročno zaščito območja, ki je ob visokih plimah in povečanih pretokih potoka Jernej vse bolj izpostavljeno nevarnosti prelivanja morja.

V MONFORTU ZAŽIVEL DUH MARKA BRECLJA

V nekdanjem skladišču soli Monfort v Portorožu je konec tedna zaživela večmedijska predstava Trikotnik Marka Breclja (Rotulus Homo Pendulum), posvečena enemu najbolj prepoznavnih in samosvojih umetnikov na območju nekdanje Jugoslavije, Marku Breclju. Pri projektu sodelujejo Obalne galerije Piran, Zavod DELAK, Kuća ekstremnog muzičkog kazališta iz Zagreba ter Društvo prijateljev zmerne napredka. Med avtorji in izvajalci predstave so številna znana imena performativne umetnosti iz Slovenije, Hrvaške in Srbije, med njimi Zlatko Burić, Damir Bartol Indoš, Tanja Vrvilo, Dragana Milutinović, Dragan Živadinov in Aljoša Živadinov Zupančič.

Časopis in spletni portal OBALaplus® sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. ISSN 2670-4609. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Portorož. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Številno izvodov 27.200. Uredništvo: Pristaniška 14, 6000 Koper, urednistvo@obalaplus.si. Oglaševanje: marketing@obalaplus.si. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si. Urednik Tomaž Perovič, tomaz.perovic@obalaplus.si. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Nataša Benčič, Dorjan Marušič, Manca Hribovšek, Sašo Mejak, Katja Pegan, Eva Branc, Andreja Comino, Nataša Čepar, Milica Goljarić, Andreja Čmaj Fakin, Nataša Fajon in Petra Mežnarc. Oblikovanje Emigima d.o.o. Prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Urejanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Avtor nepodpisanih vsebin je uredništvo. Promocijska sporočila in naročene objave so ločena od uredniških vsebin in označena z oznako . Datum izida 27. maj 2026. Strani s podnaslovom OBALaplus AKTUALNO sofinancira Ministrstvo za kulturo RS.

LIVIO JAKOMIN POSTAL ČASTNI OBČAN KOPRA

Mestna občina Koper je na slavnostni seji tudi uradno dobila svojega osmega častnega občana. Občinski svet je na predlog župana laskavi naziv podelil prof. dr. Liviu Jakominu. Prof. dr. Livio Jakomin se je rodil v Pradah. Aktivno je sodeloval v družbenem in političnem življenju slovenske Istre in Republike Slovenije, bogate izkušnje v gospodarstvu je med drugim pridobil kot direktor Energetsko-industrijske cone Luke Koper, bil je član upravnih odborov Znanstveno-raziskovalnega središča Koper in Univerze na Primorskem. Njegova bibliografija obsega več kot 300 enot. Za svoje delo je prejel številna pri-

znanja in nagrade, tudi priznanje za življenjsko delo Fakultete za pomorstvo in promet, odlikovan pa je bil celo z redom za zasluge tako italijanske kot slovenske republike. Občinski svet je prof. dr. Liviu Jakominu naziv Častni občan Mestne občine Koper podelil za dolgoletno pedagoško, znanstveno, gospodarsko, politično, diplomatsko in kulturno delo, s katerim je odločilno prispeval k razvoju pomorstva, visokega šolstva, gospodarstva ter družbenega in kulturnega življenja v Kopru, slovenski Istri in širšem slovenskem prostoru.

KOPER ŠE NAPREJ OSTAJA BREZ ŠTUDIJA MEDICINE

Nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu (Nakvis) je primorski univerzi zavrnila akreditacijo za študij medicine. Univerza zato prvih študentov še ne bo mogla vpisati v letu 2027. Vodstvo univerze napoveduje ponovno vložitev vloge, pri čemer kljub zavrnitvi nadaljujejo gradnjo novih fakultetnih prostorov. "Mi smo žalostni, se zahvaljujemo strokovnim poročevalcem za vse pripombe, ki so jih podali, čeprav se z marsikatero ne strinjamo. Mi bomo pripombe zelo jasno preučili, pripravili posodobljeno vlogo za akreditacijo študijskega programa in to je naš strateški cilj in se s prvo zavrnitvijo ne bomo ustavili," je v Kopru povedala rektorica.

Plaže v slovenski Istri: novi dostopi v morje, prenove in večja dostopnost

Občine v slovenski Istri pred letošnjo kopalno sezono pospešeno urejajo plaže, dostope v morje in spremljajočo infrastrukturo. Poudarjajo predvsem izboljšanje dostopnosti, varnosti ter kakovosti bivanja ob morju, med večjimi letošnjimi naložbami pa izstopajo prenova kopališča v Žusterni, širitev prodnate plaže v Portorožu in ureditev območja Debelega rtiča.

PIRAN

V piranski občini letos izvajajo obsežnejša vlaganja v ureditev plaž in dostopov v morje. Projekt vodi Javno podjetje OKOLJE Piran, sredstva pa zagotavlja občinski proračun.

Največ pozornosti namenjajo širitvi prodnate plaže v Portorožu. Po lanskem poskusnem projektu so se letos odločili za bistveno večje nasutje belega soškega prodca ob nekdanji plaži Metropol. V podjetju poudarjajo, da bo prodnata površina kopal-

ski proračun. Največ pozornosti namenjajo širitvi prodnate plaže v Portorožu. Po lanskem poskusnem projektu so se letos odločili za bistveno večje nasutje belega soškega prodca ob nekdanji plaži Metropol. V podjetju poudarjajo, da bo prodnata površina kopal-

ski proračun. Največ pozornosti namenjajo širitvi prodnate plaže v Portorožu. Po lanskem poskusnem projektu so se letos odločili za bistveno večje nasutje belega soškega prodca ob nekdanji plaži Metropol. V podjetju poudarjajo, da bo prodnata površina kopal-

Preberi še več novic na www.OBALApplus.si

EVA
BRANC

cem omogočila prijetnejši in lažji dostop do morja brez stopnic ter izboljšala videz obale in bistrrost morja.

»Ureditev je zasnovana odgovorno in brez poseganja v občutljive morske habitate,« so poudarili v Okolju Piran. Dodajajo, da so bila za poseg pridobljena vsa potrebna soglasja, strokovni pregled, ki ga je opravila Morska biološka postaja Piran, pa ni pokazal prisotnosti zaščitenih habitatov.

Skupna vrednost prenove portoroške plaže znaša približno 685 tisoč evrov, dodatnih 135 tisoč evrov pa bodo namenili za ureditev novih sanitarij in tušev. Dodatne izboljšave načrtujejo tudi na plažah Punta, Riviera, Fornače in pred Hotelom Piran, kjer bodo med drugim urejali stopnice, skalomete ter dostopnost za gibalno ovirane osebe.

Pomembna novost so tudi nova kopalna območja, določena z lani dopolnjeno državno uredbo. V Piranu poudarjajo, da nova ureditev omogoča kakovostnejše urejanje obale in spremljanje kakovosti

vode, čeprav območja niso opredeljena kot naravna kopališča z organizirano reševalno službo.

V Fiesi pred začetkom kopalne sezone zaključujejo projekt ozelenitve območja, s katerim želijo obnoviti več naravne sence, avtohtonega rastja in prijetnejše okolje za obiskovalce.

Projekt je del prizadevanj piranske občine za bolj trajnostno urejanje javnih površin ob morju. Na občini ob tem poudarjajo, da so pri posegih posebno pozornost namenili ohranjanju naravne podobe prostora in uporabi rastlin, prilagojenih sredozemskemu okolju.

»Korak za korakom gradimo bolj zeleno, prijazno in trajnostno občino,« je ob zaključku projekta poudaril piranski župan Andrej Korenika. Na območju Fiese

Priveditve v Slovenski Istri - preveri tukaj:

so zasadili nova drevesa in grmičevje, ki bodo sčasoma ustvarili več naravne sence. Ker gre za mlade sadike, bo območje svojo končno podobo dobivalo postopoma.

»Novo zasajena drevesa so še mlada, zato bo Fiesa svojo pravo zeleno podobo in naravno senco razvijala postopoma. A prav s sedanjo zasaditvijo ustvarjamo prostor, ki bo z leti vse bolj zelen in prijazen obiskovalkam in obiskovalcem,« poudarja župan Korenika.

Ob morju so posejali tudi posebno travo z globokim koreninskim sistemom in večjo odpornostjo proti slanosti. Vsa uporabljena drevesa in grmovnice so avtohtone oziroma sredozemske vrste, prilagojene vetru, soncu in bližini morja.

Na občini poudarjajo, da želijo s projektom dolgoročno izboljšati kakovost bivanja in obiskovanja enega najbolj priljubljenih obmorskih koticov v občini. Fiesa ostaja pomemben prostor za sprostitve, rekreacijo in stik z naravo tako za domačine kot turiste.

ANKARAN

Obsežnejša dela potekajo tudi v Ankaranu, kjer je največ sprememb doživel kopaljšče Debeli rtič. Po sklenitvi sodne poravnave z državo je lahko Občina Ankaran pristopila k celovitejši prenovi območja.

Na Debelem rtiču so uredili zelene površine, obnovili fasade dotrajanih objektov nekdanje igralnice in gostišča, prenovili infrastrukturo ter uredili novo pešpot do plaže, prilagojeno tudi gibalno oviranim. Do poletja bodo uredili še nove tuše in večji začasni sanitarni objekt.

V Ankaranu so preнове izvedli tudi na plažah Študent in Ankarančani. Na Študentu so obnovili sanitarije, uredili varnejši vstop v morje in pripravili nove zunanje tuše, na plaži Ankarančani pa postavili nove stopnice za dostop v morje.

KOPER

V Kopru medtem zaključujejo drugo fazo preнове kopaljšča Žusterna, vredno 2,7 milijona evrov. Mestna občina Koper ureja nove pohodne in sončne površine, dostopne rampe za invalide, tuše, kabine za preoblačenje in stolpe za reševalce iz vode.

Povsem na novo sta zasnovana tudi otroški bazen in otroško igrišče. V podjetju Marjetica Koper obenem pripravljajo mestno kopaljšče Mokra mačka in obmorski park Žusterna na začetek sezone. Na obeh območjih so med drugim nasuli rečni prod in uredili dodatna opazovalna mesta za reševalce.

IZOLA

Tudi v Izoli pred sezono poudarjajo predvsem skrb za čistočo, varnost in urejenost obalnih območij. Občina v sodelovanju s Komunalo Izola, redarji in policijo skrbi za nadzor na Svetilniku ter obalni cesti med Izolo in Koprom.

Poleti bodo tam na voljo javne sanitarije, tuši, gostinska ponudba in druga spremljajoča infrastruktura, redarji pa bodo opozarjali predvsem kolesarje, voznike skuterjev in lastnike psov na spoštovanje pravil obnašanja na območjih, kjer se zadržujejo kopalci.

Preberi še več novic na www.OBALApplus.si

ŽIVA
PAPEŽ

Jozinovič v Kopru, Čolić v Izoli: poletje v ritmu glasbe, morja in festivalov

Poletje v slovenski Istri bo tudi letos polno glasbe, festivalov, kulinarike in nepozabnih večerov ob dobri družbi in vonju poletja. Od Pirana do Ankarana bodo obmorska mesta zaživela v ritmu koncertov, kulturnih dogodkov in sproščenega mediteranskega utripa, ki vsako leto privabijo množice obiskovalcev. Ljubitelji dobre glasbe čakajo velika domača in tuja imena, gurmane bogata istrska kulinarika, družine pa številni dogodki za vse generacije.

V KOPER TO POLETJE PRIHAJAJO ZNANA IMENA

Tudi letos bo v Kopru poletje glasbeno pestro in živahno. Začetek poletja bosta na odru pod zvezdami VinaKoper 19. junija zaznamovala priljubljeni hrvaški pevec **Tony Cetinski** in energična zasedba **Boka Conga**, ki obljubljata pravi začetek poletja.

Julij bo v Koper pripeljal še eno veliko glasbeno ime, bosansko skupino **Dubioza Kolektiv**, znano po izjemni energiji in spektakularnih nastopih v živo. Skupina bo nastopila na Caprisovem poletnem koncertu – Capris Summer Arena.

To pa še zdaleč ne bo vse. Na Ukmarjevem trgu se bo 18. in 19. julija razlegal glas legendarnih uspešnic Oliverja Dragojeviča, Džordža Balaševića, Tošeja Proeskega in številnih drugih, ki jih bo prepeval priljubljeni glasbeni fenomen **Jakov Jozinovič**.

FESTIVALI, KI BODO ZAZNAMOVALI KOPRSKO POLETJE

Sredi poletja bo Koper znova zaživel tudi v okviru cikla Poletje z biseri, ki bo na prizoriščih mestnega jedra ponudil vrsto koncertov in drugih večernih dogodkov. Pomemben del poletnega utripa bodo tudi pre-

poznavni festivali. **Marezijazz** bo tudi letos v mesto pripeljal vrhunske big bande iz vse Evrope, **Primorski poletni festival** bo navduševal ljubitelje gledališča, **Jeff Festival** pa bo v mesto prinesel svežo energijo sodobne glasbene produkcije.

Prireditve v Slovenski Istri - preveri tukaj:

OD ISTRSKIH OKUSOV DO FILMSKIH VEČEROV

Koprsko poletje pa ne bo le v znamenju glasbe. Podeželje bodo v juniju in juliju zaznamovali dogodki v okviru **Altroke Istra Gourmet Festivala**, **Festival kaštelirjev** na Elerjih in Škofijah ter priljubljena **Ribiška vasica**, ki bo ob morju znova združila izvrstno kulinariko, glasbo in sproščeno poletno vzdušje.

Prešernov trg bo tudi letos postal prizorišče poletnih filmskih projekcij pod zvezdami, posebno mesto v programu pa bodo imeli tudi Večeri na placu, ki bodo z glasbo in družabnim dogajanjem oživili istrske vasi v zaledju Mestne občine Koper.

IZOLA BO ZNOVA DIŠALA PO MORJU IN POLETNIH KONCERTIH

Tradicionalni uvod v izolsko poletno sezono

bo tudi letos **Praznik oljk, vina in rib**, ki bo 5. in 6. junija že 22. leto zapored napolnil staro mestno jedro Izole. Ljubljanska in Verdijeva ulica ter Manziolijev trg bodo zaživel v znamenju lokalnih dobrot, vina, oljčnega olja in pristnih istrskih okusov.

Konec junija bo Coppov park postal pravo središče poletnega dogajanja. Program Poletje v parku bo od 27. junija do 8. septembra vsak konec tedna prinašal koncerte različnih glasbenih žanrov, ob nedeljah pa še gledališke predstave za otroke. Izola tako obljublja pravo poletje za vso družino.

ARRIGONI BO GOSTIL VELIKA GLASBENA IMENA

V Letnem kinu Arrigoni bodo tudi letos odmevali številni koncerti. Že 6. junija bo tam nastopila hrvaška rock skupina **Jelusick**, ki jo vodi po svetu priznani vokalist Dino Jelusić, pogosto označen za enega najbolj obetavnih rock pevcev svoje generacije. 10. julija se obeta romantičen klapski večer, 17. julija bo nastopila **Helena Blagne**, 25. julija pa prihaja legendarna rock skupina

Divlje jagode z uspešnicami, kot sta »Krivo je more« in »Motori«.

Konec julija bo Izola obiskal tudi priljubljeni **Žan Serčič**, ki bo 31. julija v okviru turneje Na ulicah srca navdušil predvsem nežnejši spol.

Avgust bo prinesel še operni spektakel **Elikvir ljubezni**, ki bo zazvenel prvi petek v avgustu. Že 15. avgusta pa bo Simonov zaliv zavzel legendarni **Zdravko Čolić**.

Vrhunec poletja bo zagotovo tradicionalni **Ribiški praznik**, ki bo 21. in 22. avgusta znova združil bogato ribjo kulinariko in nastope znanih glasbenikov na več prizoriščih po mestu.

PORTOROŽ IN PIRAN: OD SVETOVNIH ZVEZD DO ROMANTIČNIH VEČEROV

V občini Piran bo tudi letos živahno. Med najbolj pričakovanimi dogodki bo koncert skupine **Mi2**, ki bo 13. junija nastopila v Avditoriju Portorož.

Le nekaj dni pozneje, 25. junija, v Portorož prihaja svetovni zvezdnik **Bryan Adams**. Ljubitelji rocka bodo lahko v Avditoriju Portorož skupaj prepevali uspešnice Everything I Do, I Do It for You, Please Forgive Me in Heaven.

Isti dan se v Križnem hodniku Minoritskega samostana v Piranu začenjajo tudi **Piranski glasbeni večeri**, ki bodo že 48. leto zapored poskrbeli za bolj intimno in elegantno glasbeno vzdušje.

Za ljubitelje jeklenih lepotcev bo 20. junija potekal **OneLife Rally**, kjer bodo na ogled prestižni avtomobili znamk, kot so Ferrari, Lamborghini in Porsche.

Pomemben del poletnega dogajanja osta-

ja tudi **Festival Melodije morja in sonca**, ki bo letos potekal 4. julija, Portorož pa bo gostil še **Mednarodno baletno tekmovanje Portorož – Portorose**.

Posebno doživetje bodo tudi letošnji **Candlelight koncerti v cerkvi sv. Jurija v Piranu**. Ob soju tisočerih sveč bodo zazvenele melodije klasične glasbe, pa tudi uspešnice legendarnih skupin Queen, Coldplay in ABBA.

Avgusta v Portorož prihaja tudi angleški pop zvezdnik **Tony Hadley**, ki bo 12. avgusta nastopil v amfiteatru Avditorija Portorož. Le nekaj dni pozneje, 23. avgusta, bo občinstvo zabaval še Ansambel **Saše Avsenika**.

Med 14. in 16. avgustom bodo Portorož ponovno zavzele priljubljene **Portoroške noči**, konec poletja pa bo zaznamoval še **Tartini festival**, ki bo med 20. avgustom in 5. septembrom potekal v čudovitem ambientu Križnega hodnika v Piranu.

ANKARAN STAVI NA SPROŠČENO POLETNO VZDUŠJE

Tudi Ankarano bo poleti zaživel v ritmu kulture, glasbe in sproščenih večerov ob morju. **Festival Poletje v Ankaranu** se vrača 9. julija in bo vse do konca avgusta ponudil več kot 25 brezplačnih dogodkov za vse generacije.

Najmlajše bodo na Sv. Katarini razveseljevale otroške predstave, Valdoltra pa bo gostila številne glasbene večere. Julija med drugim prihajajo **Katja Šulc, Masha-rik, Jure Lesar in Avtomobili**.

Prvo avgustovsko soboto bo v Valdoltri nastopil **Gregor Ravnik**, zaključek avgusta pa bo na plaži Študent pripadel skupini **Kokosy**.

Za popoln poletni oddih bodo tudi letos poskrbela sproščujoča torkova jutra joge na plaži Valdoltra, obiskovalcem pa bo celotno poletje na voljo tudi brezplačen poletni avtobus.

Preberi še več novic na www.OBALApplus.si

Zgodbe v Slovenski Istri - preveri tukaj:

Le Portorož je letos dobil kakšno zvezdico več

HOTEL LUCIJA, PLAŽA PORTOROŽ, FIESA IN DELOMA GOSTINSKO-TRGOVSKI CENTER LJUBLJANA SO LETOS NAPREDEK, PREMALO PA JE VLAGANJ V KOLESARSKO POTI, GARAŽE, POTNIŠKI PROMET PO MORJU IN DRUGA KOPALIŠČA.

Če se po jutru dan pozna, potem letos v piranski občini ne bodo dosegli še ene rekordne turistične sezone. V prvih štirih mesecih so v občini ustvarili dva odstotka manj prenočitev. Kaj je dobra sezona, postaja sicer vse bolj relativno vprašanje. Verjetno bi bil za spoznanje manjši obisk in večji zaslužek celo največji napredek. Toda ne glede na nekoliko šibkejšo prvo tretjino turističnega leta vstopa portoroški turizem v glavno sezono občutno bolj opremljen in s kakšno zvezdico več. Izboljšave sicer ne pomenijo revolucionarnih premikov, govorijo pa, da se da, da je mogoče marsikaj popraviti in izboljšati. Samo potruditi se (in malce upati si) je treba. Primerov dobre prakse je enostavno premalo. Napovedovanje uspešnosti turistične sezone se morda zdi prazna fraza, a ni čisto tako. Vsak količkaj prekaljen gospodar v turizmu mora vsaj približno vedeti, kaj ga čaka, koliko truda mora vložiti, kaj narediti, koliko delavcev zaposliti, koliko in katerih surovin nabaviti, kakšne cene postaviti ..., če hoče poskrbeti, da bo posel tekel. Glede na razmere v svetu smo pričakovali, da bi tudi v slovenske obmorske kraje lahko prišel kak turist več kot sicer. Na prvem mestu je letos opazen premik dosegla skupina Hoteli Metropol, ki je v prenovi Hotela Lucija investirala 10 milijonov evrov in ga iz kategorije treh premaknila v kategorijo štirih zvezdic. To družbi omogoča višje cene, napoveduje daljšo sezono in s tem boljši zaslužek. To je poglobljena, ne ravno lahko dosegljiva strategija, ki si jo že vsaj

30 let postavljajo tudi drugi portoroški hotelinji. Letos imajo v Hotelih Metropol poleg prelomne naložbe v prenovljeni hotel še to srečo, da jim je Občina Piran tako rekoč pred vrati dokončala obsežno prenovu in ureditev novega Športnega parka Portorož, v katerem je sicer manj teniških, vendar več drugih igrišč. Novost je tudi povsem prenovljen teniški stadion, kjer so uredili centralno igrišče na peščeni podlagi (doslej je bilo na umetni masi), na katerem so že priredili nekaj pomembnih turnirjev. Ob kritiki občine, da je preplačala teniška igrišča in se zunaj seznama nujnejših prioritet lotila drage prenove, je treba priznati, da imajo zdaj gostje na voljo več rekreativnih možnosti in da prenovljen športni park deluje veliko bolj urejeno od tistega, za katerega je v preteklosti slabo skrbela skupina Terme Čatež.

POHVALE ZA PLAŽO PORTOROŽ

Poseben dosežek predstavlja ureditev tretjine obalnega pasu centralne plaže v Portorožu, na kateri že dolgo – kakšnih 18 let – niso dosegli tako

korenite izboljšave kopališča kot letos. In to na delu, ki je bil doslej še najslabše izkoriščen, morje pa na več načinov neprijazno in slabo dostopno za kopalce. Z nasutjem velike količine belega proda so ustvarili novo, zelo uporabno površino plaže, ki olajša dostop v morje. Na tej prijaznejši in čistejši površini je mogoče sedeti, ležati in se igrati. Tam, kjer so doslej valovi dvigovali mivko in mulj ter kalili vodo, se zdaj morje zdi čistejše in bistrejše. Poteza s prodom zasluži pohvalo, saj je opazno izboljšala in celo povečala plažno površino. Kljub posameznim pomislekom, da rečni prod ne sodi na to plažo. Ljudje pri teh pomislekih ne upoštevajo, da so mivko na to plažo dovažali že pred sto leti od drugod in da to v večjih količinah počnejo tudi zdaj vsakih nekaj let. S prodom so na podoben način polepšali in izboljšali še dve piranski plažici. Če bi Okolju Piran v prihodnjem letu uspelo postaviti vsaj nekaj ravnih kamnitih blokov v valobranu okoli Punte in s tem doseči, da bi skale igrale dvojno funkcijo – poleg varovanja pred valovi tudi uporabnost za ljudi –, potem bi vodstvo komunalnega podjetja zaslužilo priznanje za pomemben kakovostni preskok v razmišljanju o prijaznejšem Piranu.

Med pohvalne korake sodi tudi prenova portoroškega gostinsko-trgovskega centra Ljubljana. Pohvalo je treba izreči s pridržkom. Najprej zato, ker je bil zadnjih 20 let ta lokal velika sramota kraja. Drugič zato, ker ni mogoče pozabiti, da je Istrabenz Turizem, nekdanji lastnik Ljubljane (in Lida), po – milo rečeno – precej nenavadni poti prodal objekte in da so Portorožani enkrat že nasprotovali selitvi igralnice v prostor, kjer prostorski dokumenti tega ne predvidevajo. Če na zgodovino in vse te okoliščine pozabimo ter upoštevamo, da sredi domnevno mondenega turističnega kraja ni več cenenege kebaba in pretiranega kiča, potem je prenovljeni gostinski in trgovski objekt sredi Portoroža napredek, lepa pridobitev in izboljšava. Odprto vprašanje ostaja, ali bodo v nove prostore na strehi Ljubljane res umestili dejavnost, ki tja ne sodi, kaj bo z igralnico in do katere mere bodo v lokalih ob morju še naprej parali ušesa z neprimernim, elektronsko-kičastim in nesprejemljivim hrupom, ki mu nekateri pravijo glasba (ali zabava).

BOLJ JE UREJENA TUDI FIESA

Napredek predstavlja tudi ureditev Fiese, ki je postala bolj zelena, vsaj v enem delu bolj urejena in čista. Posebej pohvalne so nove sanitarije ter umik potapljaškega centra iz prve vrste ob morju. Vprašanje je, kdaj bodo umaknili še druge barakarske gostinske ponudnike in poskrbeli za bolj avtohtoni domači go-

stinsko-kulinarični utrip. V Fiesi so doslej prepogosto uspevali tisti, ki so si prostor znali vzeti. Vendar so razumljive tudi kritike na račun pretiranega poseka dreves in novih betonskih posegov. Še bolj kot razprave o takšni ali drugačni travi, takšnem ali drugačnem drevju, kamnitih potkah in klopeh bi se morali v Fiesi vprašati, kje je meja obiska. Koliko avtomobilov je mogoče še stlačiti v zeleno dolinico? Ali je dovolj sanitarij? Zakaj ni že zdavnaj načrtovane garažne hiše ali poleti vsaj rednega in učinkovitega javnega prometa za Fieso? Torej: kje je meja, ki jo še lahko sprejmeta obala in morje v takem naravnem okolju, kot je Fiesa? Zgornja meja sprejemljivosti, izkoriščenosti in zasedenosti prostora je vprašanje, ki si ga mora postaviti vsako urejeno okolje. Uravnavanje števila obiskovalcev je ena od tem, ki je lokalna skupnost še ni dosegla kot naloge pri uresničevanju strategije kakovosti ponudbe.

MEJA MED STANOVANJI IN TURIZMOM, MED STACIONARNIMI IN DNEVNIMI GOSTI

Neverjetno se zdi, da je celo država sprejela zakonodajo, s katero bi omejila oddajanje zasebnih turističnih stanovanj in sob v turističnih krajih, kjer trdo garajo za stacionarne turiste. Dosedanja državna politika je ocenila, da bo na ta način prisilila lastnike nepremičnin, da jih bodo oddajali v dolgoročneji najem. Tak zakon je seveda že v izhodišču v konfliktu s prizadevanji vseh turističnih krajev. Na področju oddajanja zasebnih nepremičnin turistom je

seveda veliko nereda. Upravičeni so tudi pomisleki, da ponekod v stanovanjskih soseskah običajne stanovanjske bloke spreminjajo v turistična naselja. Hotelov ne bi smeli spreminjati v stanovanja, prav tako ne bi smeli stanovanjskih blokov spreminjati v hotele. Za urejanje teh dilem bi potrebovali jasne predpise, ki urejajo oddajanje zasebnih stanovanj. Vendar to sploh ni bil cilj spornega zakona v državi, ki se šteje za turistično napredno. Minule dni so izolski svetniki razpravljali o Turistični strategiji slovenske Istre. Zagotovo pa v strategiji ni ponujenih rešitev, s katerimi bi uravnavali konflikt med stacionarnimi gosti – torej tistimi, ki v teh krajih prebivajo – in dnevnimi obiskovalci, ki za kratek čas čez mero obremenijo prostor. Če bi hoteli več dnevnih gostov, bi morali zanje tudi poskrbeti – na primer zgraditi garažne hiše ter urediti kopalne in druge površine. Več kopaliških površin bi lahko imeli ob nekdanji obalni cesti med Kopro in Izolo. Država je ta prostor že pred 11 leti prepustila občinama. O urejanju vsebin na tej obali je bilo podanih že na desetine predlogov, občini pa te dragocene kilometre urejata prepočasi.

PREMALO ZA KOLESARJE IN NIČ ZA POTNIŠKO POMORSKO LINIJO

V piranski občini so za padel in druge športe namenili lepo število milijonov, precej manj pozornosti pa namenili kolesarskim stezam. Razpoložljivih kolesarskih poti je občutno premalo za vse, ki bi se radi peljali

BORIS ŠULIGOJ

s kolesom. Občinske službe so sicer začasno naredile nekaj reda s tem, da so na prometnice zarisale kolesarske koridorje. Toda to bi morala biti zgolj začasna rešitev, ki bi morda zadoščala za nekaj let, dokler ne uredijo dolgoročneje. Na igriščih za padel igra vsak dan po nekaj deset igralcev, skozi občino pa se dnevno pelje več tisoč kolesarjev. Vozijo se po pločnikih, po kampu, po predelih, ki jih uporabljajo tudi pešci, motoristi, skuteristi, uporabniki skirojev, rolkarji, starši z vozički in sprehajalci psov. Kolesarjenje je v piranski občini resen izziv. Portorožu očitno manjka še vsaj ena garaža, da bi umaknili avtomobile vsaj z dela promenade. Na cesti, kjer so zdaj parkirani avtomobili, pa bi lahko preselili kolesarje. Škoda je tudi, da je Hotel Palace že odslovil verigo Kempinski, evropskim gostom manj znana azijska hotelska veriga pa prihaja šele prihodnje leto. Največja hotelska podjetja v občini Piran letos ne bodo predstavila nobene večje novosti. Hoteli Bernardin so nekoliko uredili plažo, Hoteli LifeClass in Hotel Palace bodo hotele prenavljali drugo leto. Hotel Piran, občina Izola in občina Koper letos ponujajo malo novega. V Koprju bodo do glavne sezone verjetno obnovili kopališče Žusterna, ki so ga začeli urejati že lani. Tudi redne ladijske linije za potniški promet med obalnimi kraji letos občine in država niso finančno podprle, zato je v doslej znanih subvencioniranih oblikah ne bo. Najraje ne preverjajo v arhivih, koliko potniških ladijskih linij je premogel Portorož pred sto leti. Ne razumejo, da je turistična ponudba sestavljena iz takih »malenkosti«. Novosti letos čakajo turiste predvsem v piranski občini. Na večje razvojne korake pa še vedno čakajo kraji zunaj Portoroža. Portorož je steber – kaj pa vsi ostali?

Preberi še več novic na www.OBALApplus.si

Novice o Slovenski Istri - preveri tukaj:

ATTIVITÀ DELLE CAN COSTIERA E COMUNALI

VISITA DELLA MINISTRO ANDREJA KOKALJ- INCONTRO CON IL DEPUTATO ZIZA E LA CAN COSTIERA

Nell'ambito della sua visita di commiato in Regione, la Ministro della giustizia, Andreja Kokalj, che si appresta a lasciare l'incarico, ha voluto incontrare anche i massimi esponenti della Comunità nazionale italiana in Slovenia. A Palazzo Gravisi- Buttorai ha conferito con il deputato della CNI al Parlamento sloveno, Felice

Ziza, con il Presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani e i presidenti delle CAN di Capodistria e Pirano, Roberta Vinciletto e Andrea Bartole. Sebbene la legislatura volga al termine, ciò non significa che gli interventi a favore dei connazionali nel comparto giustizia si siano fermati. "Nella legislatura passata abbiamo lavo-

rato molto con il Ministero della giustizia e ottenuto importanti passi avanti. Dal prossimo primo gennaio in virtù delle modifiche alle norme sull'ordinamento giudiziario, i tribunali nelle zone nazionalmente miste saranno tenuti a indicare sugli inviti a comparire alle parti la possibilità di avere un procedimento bilingue. Una novità importante per i connazionali" ha rilevato il deputato Ziza. "Innanzitutto direi che è stato un colloquio molto proficuo che ha toccato tutto il comparto dei tribunali con particolare riferimento alle questioni che riguardano la CNI. Un elemento molto positivo, ricordato anche oggi, è la modifica della legge sul notariato. Dal prossimo anno vi sarà incluso un capoverso che consentirà ai connazionali di affrontare le procedure presso i notai con l'ausilio di un traduttore, a spese dello Stato. In passato erano state cercate soluzioni alternative che non erano state individuate. Questa modifica di legge credo che sarà la via migliore per venire incontro alle nostre esigenze" ha puntualizzato il Presidente Scheriani. La Ministro Kokalj e i suoi collaboratori hanno fatto tappa ancora in tutti i tribunali della Regione carsico- costiera.

€

tate. È stata auspicata un'ottima riuscita dei progetti. Dopo le foto di rito, Scheriani ha proceduto a sottoscrivere i documenti per i finanziamenti alle istituzioni della Comunità nazionale italiana, previsti dalla Misura 2. Mezzi sono andati all'Associazione dei giovani, all'Unione Italiana, alla CAN e alla CI di Pirano, alla CAN di Isola e al Centro per lo sviluppo dell'imprenditoria. I loro intenti per valorizzare la cultura e le tradizioni, per migliorare l'infrastruttura delle loro sedi, non hanno convinto del tutto la commissione, che non ha assegnato circa 45 mila su 220 mila euro complessivi a disposizione. I mezzi saranno oggetto di un nuovo bando in giugno.

SILVANO SAU- RICORDATO A DIECI ANNI DALLA SUA SCOMPARSA

Silvano Sau nel decennale della sua scomparsa è stato ricordato a Palazzo Manzioli. Carismatico dirigente, giornalista, scrittore, ma anche uomo di famiglia, è stato presentato con il contributo di chi ha avuto occasione di conoscerlo e di lavorare al suo fianco. A condurre la serata la giornalista di Tv Capodistria, Claudia Raspolič. In platea i massimi esponenti della CNI, tanti colleghi e amici, apparsi profondamente commossi. Il ritratto di marito, padre e nonno è spettato alla consorte Koviljka, e ai figli, Marco e Roberto. Hanno testimoniato quanto manchi la presenza di Silvano, ma hanno anche fatto emergere i lati meno noti ai più della sua poliedrica personalità, come la passione per l'arte, la musica classica e jazz, il profondo amore per i quattro nipoti, l'attaccamento ai ga-

tti di casa e al suo uliveto. Hanno rilevato ancora che nonostante i suoi numerosi impegni, è stato sempre presente in famiglia, pronto a dare consigli e indicazioni importanti, seppure di norma fosse stato di poche parole. È stato poi proiettato un filmato di Tv Capodistria, curato da Ondina Matijašič, andato in onda in occasione del quinto anniversario della morte di Sau. È stata ricordata così la sua carriera politica, da deputato federale a vicesindaco di Isola, alla guida delle massime istituzioni minoritarie dall'Unione degli Italiani istriani e di Fiume, a presidente delle CAN Costiera e Comunale. Sempre presente ai vertici della Comunità degli Italiani isolana, ha rappresentato- è stato detto- un punto di riferimento per attivisti e dipendenti di Palazzo Manzioli. Sau è stato

uno dei volti più noti di Tv Capodistria di cui è stato direttore, redattore responsabile, giornalista e commentatore. Ha rappresentato la CNI in seno al Consiglio della RTV di Slovenia, affrontando periodi molto difficili per l'emittente, come ricordato da Antonio Rocco, per lunghi anni responsabile dei programmi italiani di Radio e Tv Capodistria, che si è soffermato anche sull'autorità che Sau si era conquistato sia a Capodistria sia a Lubiana, dove la sua parola era ascoltata e tenuta in considerazione. Grande l'impronta lasciata nella sua Isola anche con la cura di numerose pubblicazioni sul dialetto, la storia, le tradizioni e le particolarità isolane. I volumi sono stati esposti al pianterreno di Palazzo Manzioli.

QUARTA VISITA DELLA CAN COSTIERA ALLA PÄDAGOGISCHE HOCHSCHULE KÄRNTEN DI KLAGENFURT

È ormai diventato una tradizione il seminario sulle specificità della Comunità nazionale italiana in Slovenia tenuto dalla CAN Costiera per gli studenti Pädagogische Hochschule Kärnten di Klagenfurt. Nel corso degli anni, la collaborazione tra la CAN Costiera e l'istituto del capoluogo carinziano, in particolare con la docente Pamela Glušič, si è fortemente consolidata, dando così vita a quello che potremmo definire un appuntamento fisso. Il seminario rappresenta un'importante occasione per illustrare la realtà della Comunità nazionale italiana anche al di fuori dei confini sloveni. Il seminario ha avuto inizio con un'introduzione al quadro giuridi-

co per la tutela della Comunità nazionale italiana, con particolare attenzione agli articoli della Costituzione della Repubblica di Slovenia e ad altri atti normativi in materia di diritti della minoranza italiana. Successivamente, gli studenti hanno approfondito i compiti e le principali attività della CAN Costiera: dal suo ruolo di interlocutore istituzionale con lo Stato, ai progetti

in cui è coinvolta. Tra questi, particolare rilievo è stato dato al progetto Crossborder standardization of institutional terminology - CrossTerm, recentemente concluso, e alle attività dell'Ufficio per il bilinguismo. Agli studenti sono state infatti illustrate le iniziative e i traguardi raggiunti dall'Ufficio, in particolare per quanto riguarda l'applicazione del bilinguismo, la collaborazione transfrontaliera e il supporto alle istituzioni della Comunità nazionale italiana. Tra i partecipanti erano presenti anche alcuni stu-

CAN COSTIERA: SOSTEGNO ALL'IMPRENDITORIA

Nuovo tassello negli importanti sforzi della CAN Costiera per edificare la base economica della Comunità nazionale italiana. A Palazzo Gravisi sono stati sottoscritti i contratti di cofinanziamento per gli imprenditori e per le istituzioni minoritarie. Nella sua introduzione Massimiliano Di Nardo, coordinatore delle attività economiche presso la CAN Costiera, per la cosiddetta Misura 1, una commissione selezionatrice, composta anche da esponenti del Ministero

della coesione e lo sviluppo regionale, ha ritenuto idonei alle sovvenzioni numerosi imprenditori, titolari di imprese con sede nella fascia costiera. A loro sono stati assegnati quasi tutti i 130 mila euro a disposizione e accettate gran parte delle 16 richieste pervenute. Andranno a supportare varie attività- dall'enologia alla gastronomia, dall'offerta turistica alle applicazioni informatiche- il tutto nell'intento di migliorare l'offerta e la competitività dei soggetti

legati alla Comunità nazionale italiana o al territorio dove essa vive. Nel sottoscrivere i contratti di collaborazione, il presidente della CAN Costiera, Alberto Scheriani, ha espresso soddisfazione per l'interesse che i cofinanziamenti suscitano di anno in anno, a conferma che l'iniziativa sta andando nel senso giusto. Si è congratulato con tutti i beneficiari, i cui progetti hanno saputo convincere la Commissione per qualità, coerenza e valore delle proposte presen-

denti appartenenti alla minoranza slovena in Austria, che hanno così avuto l'opportunità di riflettere sulle peculiarità dei quadri normativi austriaco e sloveno in materia di tutela delle minoranze. In seguito, l'Istituto

dell'Educazione della Repubblica di Slovenia ha tenuto una presentazione del sistema scolastico in Slovenia, durante la quale

sono state illustrate le particolarità delle scuole con lingua d'insegnamento italiana in Slovenia e degli istituti con lingua d'insegnamento slovena in Italia.

ATTUAZIONE DEL BILINGUISMO- INCONTRO A HODOŠ

Promosso dal Ministero sloveno della Pubblica amministrazione si è svolto a Hodoš l'undicesimo incontro dedicato all'attuazione del bilinguismo nei comuni sloveni in cui vivono le comunità nazionali italiana e ungherese. L'iniziativa offre ai rappresentanti istituzionali, amministratori locali ed esponenti delle comunità nazionali un'opportunità per discutere delle sfide e delle prospettive del bilinguismo nei territori nazionalmente misti. Ad aprire i lavori sono stati il sindaco di Hodoš, Denis Tamačko, il segretario di Stato del Ministero della Pubblica amministrazione Jure Trbič e la direttrice dell'Ufficio governativo per le nazionalità Danica Polak Gruden. La Comunità nazionale italiana è stata rappresentata da una delegazione della CAN Costiera, guidata dal segretario Andrea Bartole e composta da Chiara Vianello dell'Ufficio per il bilinguismo e da Massimiliano Di Nardo, responsabile dei progetti economici. A rappresentare il Comune di Capodistria è stato il vicesindaco, Mario Steffè. Durante la riunione è stata ribadita l'importanza di garantire un'applicazione coerente del bilinguismo nelle amministrazioni comunali, nei servizi pubblici e nella comunicazione ufficiale.

“Tema centrale dell'incontro è stata l'analisi degli effetti delle modifiche al regolamento che disciplina i criteri di finanziamento destinati ai comuni e alle comunità nazionali autonome. I partecipanti hanno evidenziato la necessità di assicurare risorse adeguate per mantenere una presenza equilibrata delle lingue minoritarie nella vita pubblica, dall'istruzione alla segnaletica, fino ai documenti amministrativi. L'iniziativa rientra nelle attività che il Ministero porta avanti da anni per favorire l'effettiva realizzazione del bilinguismo nei nove comuni sloveni in cui sono riconosciute ufficialmente la comunità italiana e quella ungherese. Secondo gli organizzatori, il confronto

periodico tra istituzioni e comunità locali rappresenta uno strumento essenziale per migliorare la tutela linguistica e culturale delle minoranze. Quest'ultime hanno citato le buone prassi di cui sono state protagoniste. La CNI ha illustrato il decreto sul bilinguismo approvato dai quattro comuni costieri e in vigore da alcuni mesi. Come rilevato da Bartole il documento è stato ritenuto un'opportunità anche per la zona in cui vive la Comunità nazionale ungherese. L'altro tema affrontato nel dettaglio è stato il finanziamento del bilinguismo. È stata un'occasione anche per ragionare sulla formula che viene utilizzata dal ministero per accordare i mezzi alle comunità e ai comuni e finanziare il loro funzionamento, quindi è un'occasione anche per discutere e valutare se negli anni questo sistema è quello che soddisfa in maniera migliore le esigenze delle comunità nazionali” ha rilevato Andrea Bartole.

Sejemo sončno prihodnost

Sončnice

simbol sončne energije, optimizma in skupne prihodnosti

Vseslovenski projekt, v okviru katerega že drugo leto zapored Slovenske železnice z lokalnimi skupnostmi sejemo sončnice ob progah.

SVETOVNI DAN ČEBEL 20. maj

Na ta dan začnemo simbolično sejati sončnice ob progah po Sloveniji.

POVEZUJEMO SKUPNOST

V projektu sodelujejo občine, šole, vrtci, društva in številni prostovoljci.

OHRAJAMO NARAVO

Sončnice prispevajo k biotski raznovrstnosti in so pomembna hrana za čebele in druge opraševalce.

SPODBUJAMO TRAJNOST

Vlak je okolju prijazno prevozno sredstvo. S pogledom na polje sončnic pa je vožnja prijetnejša.

TEDEN MOBILNOSTI 16.–22. september

Sončnice cvetijo vse do evropskega tedna mobilnosti in oživljajo prostor ob železniških progah.

Organizator: Slovenske železnice d.o.o.

Sodelujoče občine v 2026: Domžale, Grosuplje, Ivančna Gorica, Laško, Sevnica, Divača, Šmartno ob Paki, Celje, Kočevje, Ljubljana - Dolgi most, Medvode, Dravograd, Velenje, Osliševeci (Ormož).

Partner: SAATBAU eGEN

Več o projektu najdete s skeniranjem QR-kode.

NOVA ELEKTRIČNA TOYOTA C-HR+

OD 26.790 € Z VKLJUČENO SUBVENCIJO | JAMSTVO NA BATERIJO DO 1.000.000 KM

V posebno ponudbo je vključen popust na vozilo iz zaloge v višini 1.000 €, bon za Toyota financiranje v višini 1.000 €, bon za Toyota zavarovanje v višini 1.000 € in Borzen subvencija v višini 7.200 €. Subvencijo mora kupec vozila pridobiti sam. Povprečna poraba za vozila Toyota C-HR+: od 13,4 do 15,7 kWh/100 km in emisije CO₂: 0 g/km. EV doseg (WLTP kombinirana): od 456 do 609 km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. V okviru jamstva zagotavljamo, da kapaciteta pogonske baterije v obdobju 8 let ali do 160.000 km (kar nastopi prej) ne pade pod 70 %. Jamstvo do 1.000.000 km se nanaša tako na znižanje kapacitete kot tudi na morebitno okvaro baterije. Jamstvo na pogonsko baterijo velja do 1.000.000 km oziroma do 10 let (kar nastopi prej, prvo leto neomejena kilometrina). Slika je simbolična. Več na toyota.si.

AVTO CENTER JEREB | 051 233 101 | 051 682 666

Zvezdan Pirtošek

Zdravnik. Neurolog. Prvi predstojnik Kliničnega oddelka za bolezni živčevja na Neurološki kliniki Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana ter dolgoletni predstojnik Katedre za neurologijo Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani. Ukvarja se predvsem z neurodegenerativnimi boleznimi, kot sta Parkinsonova in Alzheimerjeva bolezen.

Pred kratkim ste bili imenovani za neodvisnega izvedenca OZN za pravice starejših. Ta funkcija ne obstaja od začetka delovanja OZN, ampak šele od leta 2013. Pomeni to, da je tudi OZN sorazmerno pozno zaznala problem izključenosti starejših ljudi?

Da. Dolgo smo staranje razumeli predvsem kot socialno, zdravstveno ali družinsko vprašanje, precej manj pa kot vprašanje človekovih pravic. OZN je postopoma spoznala, da starost pogosto pomeni tudi večjo izpostavljenost diskriminaciji, revščini, nasilju, osamljenosti, omejenemu dostopu do zdravstva in izključevanju iz odločanja o lastnem življenju. Starizem je bil desetletja nekakšna »nevidna diskriminacija« — manj opazen kot rasizem ali seksizem, a zelo prisoten v jeziku, institucijah in kulturi.

V sodobni družbi se človekova vrednost pogosto meri skozi produktivnost, hitrost in ekonomsko učinkovitost. Prav zato starejši hitro postanejo manj vidni. Šele v zadnjih desetletjih se je začelo jasno razumeti, da dostojanstvo človeka ne sme biti odvisno od njegove starosti, zdravja ali koristnosti za trg dela.

Kako boste opravljali to funkcijo?

Neodvisni izvedenec OZN nima izvršilne moči v smislu zakonodaje ali sankcij. Neposredno poročam Generalni skupščini OZN v New Yorku in Svetu OZN za človekove pravice v Ženevi. Moč mandata je predvsem moralna, strokovna in javna. Temelji na avtoriteti argumenta, mednarodni legitimnosti OZN, sposobnosti povezovanja držav, stroke, civilne družbe in medijev ter na tem, da lahko teme, ki so bile dolgo prezrte, postanejo vidne na globalni ravni.

Tak mandat lahko odpira javne

razprave, vpliva na zakonodajo, opozarja na sistemске kršitve in daje glas ljudem, ki ga pogosto nimajo več. Včasih je že to, da nekdo na mednarodni ravni jasno pove, da določeno ravnanje ni samo socialni problem, ampak vprašanje človekovega dostojanstva in človekovih pravic, pomemben premik.

Mandat želim opravljati mirno, argumentirano in človeško. Velik del poklicnega življenja sem spremljal ljudi v obdobjih bolezni, krhkosti, odvisnosti in eksistencialnega strahu. Prav takrat človek pogosto najbolj potrebuje občutek, da ostaja slišan, spoštovan in vključen v skupnost.

Leta 2050 bo na svetu več kot petina ljudi starejših od 60 let, število ljudi, starejših od 80 let, pa se bo potrojilo. Starejši ljudje so problem že zdaj — kaj šele bo?

Zelo previden bi bil pri izrazu, da so starejši »problem«. Dolgo življenje je eden največjih dosežkov človeške civilizacije, medicine in javnega zdravja. Problem ni staranje samo po sebi, ampak nepripravljenost družb na demografske spremembe, ki so bile povsem predvidljive.

Res je, da bo več starejših pomenilo več kroničnih bolezni, več demence, več potreb po dolgotrajni oskrbi in več ljudi, ki bodo potrebovali pomoč. A hkrati pomeni tudi več izkušenj, več znanja, več medgeneracijskega spomina in več ljudi, ki lahko ostajajo dejavni desetletja po upokojitvi. Vprašanje prihodnosti ni, ali bomo imeli starajočo se družbo. Vprašanje je, ali bomo znali ohraniti človečnost v svetu, ki človeka vse bolj vrednoti predvsem po njegovi učinkovitosti.

Kdo je tisti, ki je starejši? In kdo je star?

To ni samo biološko vprašanje. Dva človeka pri 75 letih sta lahko popolnoma različna: eden samostojen,

BOJANA
LESKOVAR

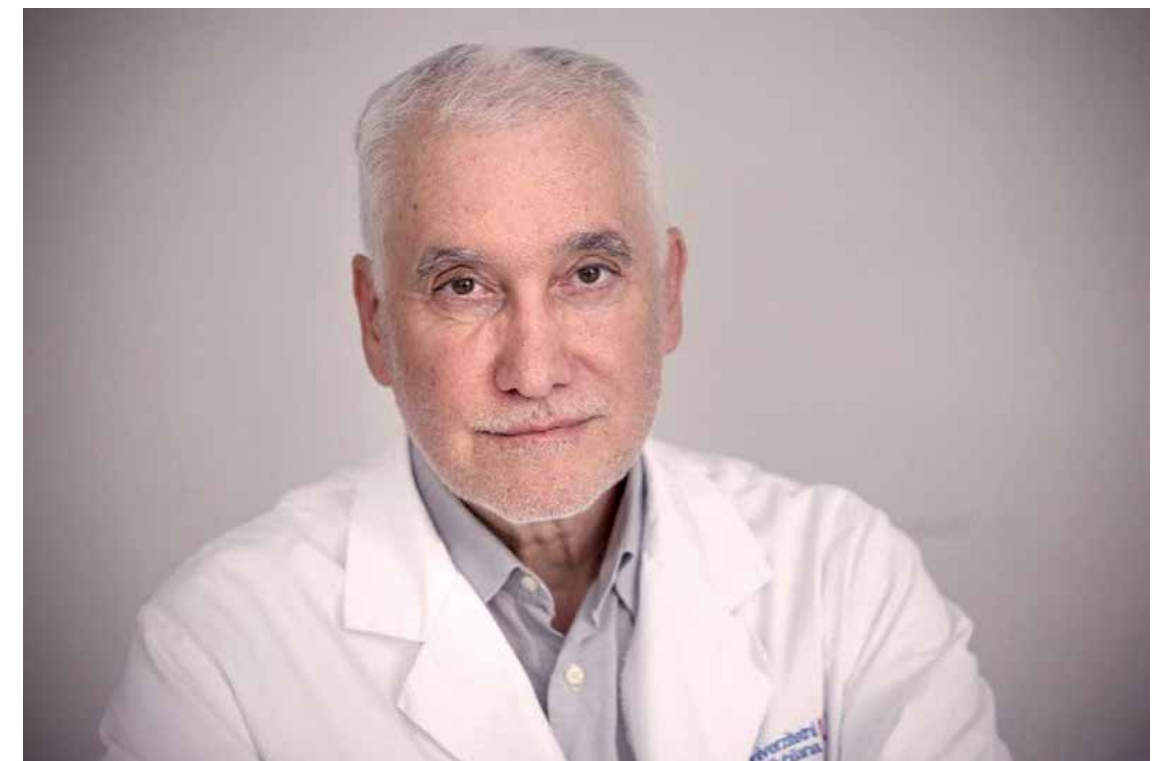

ustvarjal in intelektualno dejaven, drugi pa hudo bolan in odvisen od pomoči. Kronološka leta povedo bistveno manj, kot si pogosto mislimo.

Človek pogosto ne postane »star« takrat, ko doseže določeno številko, ampak takrat, ko ga družba začne obravnavati, kot da ni več pomemben, zanimiv ali sposoben sodelovanja. Starost je zato tudi kulturna in družbena kategorija, ne samo biološka.

Ko rečemo starejši, s tem izrazom na žalost določeno skupino ljudi pogosto opredelimo kot enovito kategorijo. Kot da med njimi ni razlik.

Točno tako. Pravzaprav so starejši najbolj heterogena, najbolj raznolika skupina ljudi sploh. Med njimi so ogromne razlike — zdravstvene, socialne, ekonomske, kulturne, izobrazbene, psihološke in življenjske. Razlika med dvema človekoma pri osemdesetih letih je lahko bistveno večja kot med dvema človekoma pri tridesetih. Med starejšimi so ljudje, ki še vedno vodijo podjetja, pišejo knjige, skrbijo za vnuke ali hodijo v hribe, pa tudi ljudje, ki živijo z demenco, krhkostjo ali veliko socialno ran-

ljivostjo. Nekateri živijo v obilju, drugi v revščini. Nekateri so obkroženi z družino, drugi popolnoma sami. Zato je nevarno, če starejše obravnavamo kot homogeno maso. S tem izgubimo pogled na posameznika, njegovo zgodbo, osebnost in dostojanstvo.

Morda je prav to ena ključnih nalog sodobne družbe: da človeka tudi v visoki starosti še vedno vidi kot posameznika in ne samo kot »pripadnika starostne skupine«.

Kaj je/bo za to skupino najhujše? Osamljenost? Izoliranost? Pomanjkljiva zdravstvena oskrba?

Vse to. A morda je najhujši občutek, da človek postane odvečen. Da ni več viden, slišan ali pomemben. Mnogi ljudje lažje prenašajo telesno bolezen kot občutek socialnega izginjanja. Osamljenost danes ni več samo psihološki problem. Vemo, da povečuje tveganje za depresijo, srčno-žilne bolezni, hitrejši kognitivni upad in celo zgodnejšo smrtnost. Družba lahko človeka prizadene tudi brez neposrednega nasilja — preprosto tako, da ga ne vidi več.

Demenca, Parkinsonova bolezen, fizična oslabelelost in druge bolezni — so to samo posledice starosti ali še česa drugega?

Ne. Staranje samo po sebi ni bolezen. Res pa je, da s starostjo narašča tveganje za številne zdravstvene težave. Pri nevrodegenerativnih boleznih, kot sta Alzheimerjeva ali Parkinsonova, gre za zelo zapleten preplet genetike, biologije, življenjskega sloga, okoljskih dejavnikov in samega procesa staranja.

Pomembno pa je nekaj drugega: človek z demenco ali Parkinsonovo boleznijo ne izgubi svojega dostojanstva ali človekovih pravic. Prevečkrat družba začne videti samo diagnozo, ne pa več človeka.

So to vprašanja samo socialnih pravic ali tudi človekovih?

To so v temelju človekove pravice. Pravica do dostojanstva, zdravja, avtonomije, zaščite pred nasiljem, sodelovanja v družbi in odločanja o lastnem življenju ne izginejo s starostjo. Ko starejši človek nima dostopa do zdravnika, ko je zanemarjen, izoliran ali ko drugi odločajo namesto njega, ne da bi ga slišali, to ni samo socialni problem. To je vprašanje človekovega dostojanstva. Civilizacijska raven družbe se pogosto najbolj jasno pokaže prav v odnosu do najbolj ranljivih.

Kako je to področje sploh mogoče urediti? V družbi, ki ji je mar predvsem za profit? Ki ji je mar predvsem za tiste, ki lahko delajo?

Prav zato je vprašanje staranja danes eno ključnih moralnih vprašanj sodobne družbe. Če človekovo vrednost merimo samo skozi produktivnost, hitrost in ekonomsko učinkovitost, potem starejši zelo hitro postanejo »neuporabni«. To pa je nevarna civilizacijska pot.

Družba ni samo trg. Človek ni samo proizvajalec in potrošnik. Evropski humanizem je stoletja gradil idejo, da ima človek dostojanstvo že zato, ker je človek — ne zato, ker ustvarja dobiček.

Pravica do zdravja je poleg pravice do izobrazbe temeljna človekova pravica. Je država tista, ki jo mora zagotoviti?

Da, država ima pri tem ključno odgovornost. Nihče ne izbira, ali bo zbolel, postal krhek ali odvisen od pomoči. Zato mora družba zagotoviti dostopen zdravstveni sistem, dolgotrajno oskrbo, rehabilitacijo in paliativno oskrbo.

Toda zdravje ni samo vprašanje medicine. Je tudi vprašanje socialne varnosti, stanovanj, odnosov, izobrazbe in občutka pripadnosti. Človeka pogosto ne zdravijo samo zdravila, ampak tudi občutek, da ni sam in da ni odrinjen na rob.

Kaj pa mi? Ali nam mora nekdo vedno znova poudarjati, da imajo starejši pravico do dostojne starosti?

Morda bi morali začeti pri preprostem spoznanju: starejši niso »oni«. Starejši smo mi vsi — nekateri samo nekoliko kasneje v življenju. Odnos do starejših je v resnici odnos do naše lastne prihodnosti.

Vprašanje ni samo, kako dolgo bomo živeli, ampak tudi v kakšni družbi bomo živeli, ko bomo sami ranljivi. To pa ni več samo politično ali zdravstveno vprašanje, ampak vprašanje kulture, etike in medčloveških odnosov.

Se ta vzgoja začne pri nas samih? Pri našem odnosu in spoštovanju do staršev, starih staršev ter drugih starejših okoli nas?

Absolutno. Starizem se pogosto začne v drobnih vsakdanjih stvareh — v jeziku, šalah, pokroviteljskem tonu, v tem, da starejšega človeka ne poslušamo več zares.

Spoštovanje starejših ni sentimentalnost ali folklor. Gre za osnovno civilizacijsko držo. Družba, ki izgubi spoštovanje do starejših, pogosto postopoma izgubi tudi občutljivost za ranljivost nasploh.

O starejših govorimo kot o tistih, ki jim moramo pomagati. Ali res? Kaj pa njihove odločitve? Zakaj pristajamo na to, da o nas odločajo drugi? Na primer pri prostovoljnem odločanju o lastnem življenju?

To je eno ključnih vprašanj mojega mandata. Tudi kadar človek potrebuje pomoč, ne izgubi pravice do odločanja o svojem življenju. V zdravstvu in oskrbi pogosto prehitro zdrsnemo v paternalizem — v prepričanje, da »vemo bolje«.

Prav v ranljivosti bi morali še bolj varovati človekovo avtonomijo, njegov glas in pravico, da ostane subjekt svojega življenja, ne samo objekt oskrbe. Družba, ki starejšim odvzame možnost odločanja, jim pogosto nehote odvzame tudi del dostojanstva.

Zagotovo poznate, kaj se na tem področju dogaja po svetu. Je logično, da za starejše najslabše skrbijo revne države?

Ne vedno. Revščina seveda močno omejuje možnosti države, vendar materialno bogastvo samo po sebi še ne pomeni človeške bližine, solidarnosti ali dostojne starosti. Nekateri manj bogate družbe imajo zelo močne medgeneracijske vezi in manj socialne izolaci-

je starejših.

V številnih sredozemskih, latinskoameriških, afriških ali azijskih okoljih starejši pogosto ostajajo bolj vključeni v družinsko in skupnostno življenje. V mnogih afriških skupnostih je starejši človek še vedno razumljen kot nosilec spomina, modrosti in kontinuitete skupnosti. Tudi v nekaterih mediteranskih kulturah — denimo v delih Italije, Grčije ali Portugalske — so medgeneracijske vezi pogosto tesnejše kot v izrazito individualiziranih družbah severa.

Po drugi strani pa lahko tudi zelo razvite družbe ustvarijo veliko osamljenosti, anonimnosti in občutka odvečnosti. V nekaterih najbogatejših državah sveta ljudje umirajo sami, socialna izolacija starejših pa postaja skoraj epidemija. Zato vprašanje staranja ni samo ekonomsko, ampak tudi kulturno in antropološko vprašanje. Ne gre samo za to, koliko denarja ima družba, ampak tudi za to, kakšen odnos ima do ranljivosti, odvisnosti in medgeneracijske povezanosti.

Kaj pa pri nas? Kaj bi morali nujno storiti?

Slovenija bi morala nujno razviti dostopno in učinkovito dolgotrajno oskrbo, okrepiti pomoč družinam in neformalnim oskrbovalcem ter izboljšati dostop do zdravnikov, geriatrije, nevrologije, psihiatrije in paliativne oskrbe. Potrebujemo tudi več podpore ljudem z demenco in njihovim svojcem. A poleg sistemskih ukrepov potrebujemo tudi spremembo kulture. Manj strahu pred staranjem, manj starizma in več medgeneracijske povezanosti. Družba se ne meri samo po gospodarski uspešnosti, ampak tudi po tem, kako ravna z ljudmi, ki postanejo počasnejši, krhkejši in bolj odvisni od pomoči.

Kako si razlagate, da bo nova politična opcija praktično ukinila pravico do dolgotrajne oskrbe, že zagotovljene z novim zakonom?

Kot neodvisni izvedenec OZN moram biti pri konkretnih notranjepolitičnih vprašanjih zadržan. Lahko pa splošno rečem, da pravice starejših ne bi smele postati predmet kratkoročnih političnih nihanj. Dolgotrajna oskrba ni luksuz, ampak eden ključnih odgovorov starajoče se družbe. Vsaka sprememba sistema bi morala imeti za glavno merilo dostojanstvo, varnost in kakovost življenja ljudi — ne samo finančnih izračunov ali dnevne politike.

Če bi imeli čarobno palico in možnost, da nekaj spremenite — kaj bi storili?

Če bi imel čarobno palico, bi verjetno najprej poskusil zmanjšati strah pred starostjo. Velik del diskriminacije starejših namreč izvira prav iz strahu pred lastno krhkostjo, boleznijo, odvisnostjo in smrtjo. Družba, ki se boji staranja, se pogosto začne bati tudi starejših ljudi samih.

Želel bi si družbe, v kateri starost ne pomeni postopnega izginjanja s sveta, ampak ostajanje tukaj in zdaj — z dostojanstvom, glasom, odnosi in občutkom smisla. Družbe, v kateri človek tudi takrat, ko postane počasnejši, bolj ranljiv ali odvisen od pomoči drugih, ne izgubi svoje človeške vrednosti. Morda pa bi z eno potezo predvsem spremenil pogled na človeka. Danes človekovo vrednost pogosto merimo skozi produktivnost, hitrost in ekonomsko učinkovitost. Toda civilizacija se v resnici ne meri po tem, kako ravna z najmočnejšimi, ampak po tem, kako ravna z ljudmi, ki postanejo ranljivi. Prav odnos do njih je moralno ogledalo družbe.

Želel bi si tudi, da bi starost ponovno dobila simbolni in človeški prostor v skupnosti. Da starejši ne bi bili razumljeni samo kot prejemniki pomoči ali strošek sistema, ampak kot ljudje z izkušnjami, spominom, življenjskimi zgodbami in modrostjo, ki povezuje generacije. Družba, ki izgubi stik s svojimi starejšimi, pogosto izgubi tudi stik s svojo zgodovino, identiteto in človečnostjo.

In če bi lahko spremenil še nekaj: želel bi si, da človeku tudi v bolezni, demenci ali veliki odvisnosti nikoli ne bi odvzeli glasu. Tudi zelo ranljiv človek ostaja človek — z dostojanstvom, pravicami in potrebo, da je slišan. To je morda najbolj bistveno sporočilo mojega mandata.

LEON MAGDALENC

LAŽ JE ALTERNATIVNA RESNICA

Zgodovino pišejo zmagovalci. V Sloveniji ni nujno tako. Od osamosvojitve naprej se zgodovina piše dvojno. Z dvojnimi pogledom in dvojno interpretacijo. S hojo po dvotirni progi brez dogovora, brez konsenza in brez dokončne pike. Osemdeset let po koncu druge svetovne vojne in na pragu tretje ima ta dvotirnost realne učinke. Partizani niso več zmagovalci in domobranci niso več izdajalci. Naprednost ni več vrlina, nazadnjaštvo pa postaja odlika. Laž ni več obsojanja vredna nečednost, temveč le alternativa resnici. Stalno ponavljanje lažnih trditvev, ki sčasoma postanejo resnica, ni več le hipoteza. Je način delovanja, ki je pripeljal do dvoma v resnico. Do tega, da resnica ni več ideal, temveč velik vprašaj. Resnica ni in ne sme biti absolutna. Laž s kratkimi nogami pa je postala še kako hitra in neulovljiva. Več kot je laži, težje jo je ujeti. Nikogar ne briga, da se je predsednik prek luže v enem mandatu zlagal več kot tridesettisočkrat. In nikogar ne briga, da se tudi naši politiki zlažejo kar tako, mimogrede. Dogajanje po letošnjih volitvah je lep dokaz, da je laž sprejeta že v samem jedru politike. Vsi smo na primer vedeli, da je neki politik lep čas pred volitvami lagal, ko je govoril, da ne bo sedel v naročje drugega politika. Nihče mu ni verjel, zato zdaj, ko je ves nasmejan in optimističen izjavil, da se vrača v njegov objem, to jemljemo kot nekaj samoumevnega. Stara logična uganka se glasi: če je za nekoga jasno, da ves čas laže, kako sploh prepoznamo, kdaj govori resnico? Katera njegova izjava je sploh lahko verodostojna? Če bi ta politik jutri priznal, da je pred volitvami lagal, bi bila to laž ali resnica? V družbi vlada nenapisan konsenz, da ni nič narobe, če politik laže. Njegova laž mora imeti svoje razloge. Pragmatične, državniške in zavestno zavajajoče. Politik mora lagati zato, da ga nasprotnik ne spregleda. V skrajnih primerih sovražnik, ki ogroža mlado državo in njeno demokracijo. Posebej politik na oblasti mora z lažmi zvesti vse, ki bi ga utegnili ogroziti. Vse, ki bi ga hoteli vreči z oblastniškega trona. Skratka, gre za neke vrste blefiranje. Nasprotnik, tako kot igralec pri pokru, ne sme vedeti, kakšne karte ima politik v rokah in kaj namerava z njimi narediti. Zato je logično, da javnost politika zaradi njegovih laži le redkokdaj kaznuje. Ne pribija ga na križ, ne zahteva odstopa, ne požene se na ulice, temveč se le nasmehe in zamahne z roko. Sprejme to igro z besedami: saj smo to pričakovali in nas ni prav nič presenetilo. Tako kot nas ni presenetilo, da po dvotirni progi vozita dve zmagovalni lokomotivi. Tista, ki je zmagala absolutno, in tista, ki je zmagala relativno ter je bila pri vključevanju izgubljenih vagonov v svojo kompozicijo spretnejša. Kar konec koncev sploh ni tako slabo. Dobro je imeti občutek, da si ne glede na to, za koga si volil, del zmagovalnega tabora.

In oba tabora bosta na novo pisala našo zgodovino. Nekateri pa jo bodo tudi spreminjali. Pred našimi očmi.

KATJA PEGAN

REPUBLIKA OPRAVLJIVCEV

Tako se je nekoč pošalil filipinski predsednik (o katerem domnevno ni moč napisati nič slabega), ko je komentiral poročanje medijev v svoji državi, ker so pisali izključno o družinskih in ljubezenskih sporih, osebnih in finančnih težavah ljudi, kar po njegovem mnenju povzroča kulturo voajerizma in širjenja govoric: »Postali smo republika opravljalcev!«

Rowan Atkinson, angleški filmski, gledališki in tv-igralec (o katerem domnevno tudi ni moč napisati samo veliko dobrega), pa pravi, da smo postali različica srednjeveške drhali: »Na spletu je težava to, da algoritem določa, kaj si želimo videti, kar na koncu ustvari poenostavljen, binaren pogled na družbo: ali si z nami ali si proti nam. In če si proti nam, si zaslužiš, da te ukinemo ... sedanje stanje je takšno, da imamo digitalno različico srednjeveške drhali, ki se potika po ulicah in išče nekoga, ki bi ga lahko zažgala na grmadi.« Žurnalist Ščuka (o katerem domnevno ni moč napisati dobre besede) iz Cankarjevega Za narodov blagor je veliko pred svojim časom. Takole pravi: »Prvo je, da človek živi – če živi s pomočjo laži ali resnice, je naposled vseeno. Sredstvo je sredstvo.«

Še in še bi lahko napisali o ustvarjanju »resničnosti«, ki jo oblikujejo mediji in družbena omrežja, pa se ustavimo ob prepotrebem zapisu Bojana Macuhe, dr. edukacijskih ved in mag. sociologije (o katerem je danes moč domnevno napisati, kar pač hočemo), v osrednjem slovenskem časopisu: »Včasih se je reklo, da beseda ni konj. Danes v tem digitalnem globalnem prostoru pa beseda ni le konj, temveč stampedo, ki lahko posamezniku v nekaj urah uniči ugled, kariero in duševni mir ... Strategija blatenja je nasiti informacijski prostor s toliko neresnicami, da povprečen opazovalec sklene, da ne ve, kaj je res, ampak verjetno so vsi malo krivi. To je cilj diskreditacije. Ne nujno prepričati ljudi, da verjamejo laži, temveč zasejati dvom o integriteti žrtve ... Živimo v času, ko je pozornost valuta, ogorčenje pa gorivo.«

Čeprav je znano, da so mediji gospodarska dejavnost in bi morali pod kakšno drugo ministrstvo, če ne že svoje, pa so mediji tudi nosilci slovenskega jezika, kulture in nacionalne identitete, zato naši vladajoči na obeh straneh trdijo, da je zanje pravi dom Ministrstvo za kulturo. Morda zato, ker mediji, prav tako kot umetnost in kultura, večinoma oblikujejo vsebine, ustvarjajo svoje resničnosti, in ker jih ni moč vedno preveriti in v stampedu besed in besedil, ki jih producirajo na omrežjih, to tudi ni več pomembno. Nekoč se je medijem verjelo, učili so nas, da so preiskovalni in resni novinarji najbližje resnici. In prav zaradi njih smo lahko rekli z Nietzschejem: »Umetnost obstaja zato, da nas ne bi pokončala resnica.« Danes bi v Republiki Opravljalcev že morali razumeti, da mediji obstajajo zato, da bi nam končno obelodanili, kar vemo že od nekdaj, in sicer, da je tudi resnica kreacija, kar pa še ne pomeni, da resnice ni.

DORJAN MARUŠIČ

KAPICA

Rdeča in volnena kapica sta prvi asociaciji na samostalnik kapica, njena najpogostejša spremljevalna pridevnika v slovenskem jeziku. Verjetno zaradi bega v pravljčni svet mladosti in kot zaščita pred mrazom v zimskem času.

V zadnjem mesecu se je ob politični intervenciji trojčka med številne ukrepe skrila razvojna kapica, poimenovana tudi socialna kapica. Ta pomeni zgornjo mejo, do katere se plačujejo socialni prispevki, na primer za zdravstvo in pokojnine. Ko dohodek preseže mejo kapice, se od presežka prispevki ne plačujejo več. V populističnih nastopih se je ukrep, namenjen peščici ljudi, spretno skrivil med ukrepe, ki vplivajo na množice. Ob tej skrivalnici so letela populistična podvprašanja: ali si res ne želite nižjih davkov? Socialna kapica koristi predvsem tistim z zelo visokimi plačami, saj jim pomembno zmanjša finančno obremenitev. Ta peščica, slaba stotina naših državljanov, naj bi predstavljala vrhunski in visoko usposobljen kader, ki bo le tako ostal doma. V tej stotini pa ne boste našli mladih, nadarjenih in perspektivnih prodornežev za spopade prihodnosti. Zanje so takšni prihodki nedosegljivi, ne le v pravljičah, temveč pogosto tudi v sanjah. Zagotovo jih je izjemno malo tudi v povsem zasebnem gospodarstvu. Večina sedi v podjetjih z vsaj delnim ali večinskim lastništvom države, ki ima posreden ali neposreden politični vpliv na vodenje, upravljanje in seveda imenovanje vodilnih kadrov v teh podjetjih. Skratka, marsikdo med njimi ima politično podporo, ne glede na to, ali je »naš« ali ne.

Zaobšel bom izračune prelomnih točk za posameznike in preskočil njihove finančne načrte z debelejšimi denarnicami. Ustavil se bom pri zdravstvenem sistemu, ki za svoje delovanje med drugim potrebuje tudi finančna sredstva. Pomemben dosežek osamosvojitve je bila izbojevana in ohranjena solidarnost financiranja zdravstvenega sistema. Solidarnost je ob pravičnosti, enakosti in dostopnosti ena izmed štirih temeljnih vrednot zdravstvenih sistemov v EU. Pomeni zavezo vsakega posameznika, da finančno prispeva po svojih zmožnostih in uporablja zdravstvene storitve po svojih potrebah. V ozadju je tudi tiha želja, da zbranih sredstev nikoli ne bi potrebovali, da bi ostali zdravi in bi nas bolezen zaobšla.

V svoji dolgi karieri sem spremljal izjemno veliko ljudi, ki jim je zdravje odpovedalo. Tudi tiste z vrha prihodkovne lestvice. Ob kritičnem zlomu zdravja jim je pomagal sistem, ne debelejša denarnica.

Da gre za populizem in slabo premišljen ukrep s sistemskimi posledicami, bo žal pokazal šele čas. Gre za družbeni preizkus odmika od temeljnih družbenih vrednot. Ob tem naj vsak posameznik premisli o svojem prispevku k družbeni blaginji in mirnejšemu sobivanju.

DAN PODJED

SI PREDSTAVLJATE ŽIVLJENJE V KONTEJNERJU?

Si predstavljate življenje v kontejnerju? (Ali, pravilneje, v zabojniku?) To vprašanje se mi je zažrllo pod kožo pred leti, ko sem kot raziskovalec in prostovoljec Rdečega križa obiskal hrvaško mesto Petrinja, ki ga je razdejal potres. Med razvažanjem vrečk s humanitarne pomočjo, ki smo jih pripravljali v skladišču, sem se srečeval z domačini, ki so med krizo dobili streho nad glavo v bivalnih zabojnikih in večinoma verjeli, da bo to kratkotrajna rešitev njihove bivalne stiske. A zgodilo se je nekaj drugega. V kontejnerjih so ostali dve leti, nekateri še dlje. Začasnost se je začela spreminjati v vsakdanjost, vsakdanjost pa v obup, ko so spoznali, da se je kriza razvlekla v nedogled. Iz Petrinje, kjer sem imel dolge pogovore z domačini, sem se vrnil pretresen. Še zdaj se spominjam starejše ženske, ki me je držala za roko in ni hotela, da se poslovim, ko sem zapuščal njen začasni dom. Rekla mi je, da včasih pomisli, da bi najraje umrla, saj je ostala brez vsega. Potem pa se čez dan vendarle zgodi kaj lepega, kar ji povrne upanje. »Vse bo v redu,« sem ji rekel in počasi odtegnil roko. »Saj se še vrnemo.« A je odtlej nisem več srečal. Le tu in tam si še piševa ob praznikih, ko jo zanima, kdaj pridem na obisk v njen novi dom. Zdaj ima nad glavo na srečo zidano streho. Zakaj sem se te dni znova spomnil na kontejnerje? Zato, ker imam občutek, da smo v njih obtičali tudi mi. Ne nujno v takšnih, kot jih vidimo ob gradbiščih, niti samo v tistih, v katerih preživimo poletni dopust in jim pravimo mobilne hišice. (Mimogrede: tudi te so pravzaprav kontejnerji.) Namesto tega se zapiramo v miselne okvirje, iz katerih ne znamo pogledati, in v urnike, ki jih trpamo do vrha, kot bi na tovorno ladjo nalagali zabojnike. Na to metaforo so me pred dnevi spomnile študentke, ki so pripravile zaključno predstavitev seminarske naloge. Priznam, ob njihovi predstavitvi sem bil skoraj tako pretresen kot v Petrinji. Nenadoma sem se zavedel, da smo ujeti v časovne škatle, ki smo si jih sami predpisali. Nekoč smo si obveznosti vpisovali v beležnice, v katerih so bili razporejeni dnevi in ure, danes pa jih pogosteje nalagamo v digitalne koledarje. Ti so potem videti podobno kot kontejnerska ladja v koprskem pristanišču, kadar jo opazujemo od daleč: kvadratega ob kvadratu, obveznost ob obveznosti. Kljub temu da so dnevi do roba naloženi, skušamo v omejeno količino časa stlačiti še en sestanek, še en klic, še eno nalogo. In ko je ladja preobložena, začnejo z nje padati tisti zabojniki, ki so dejansko najpomembnejši za dobro življenje: druženje, počitek, šport, branje, ljubezen, pogovor ... Kaj naj storimo? Za začetek lahko izstopimo iz lastnega kontejnerja in pogledamo človeka, ki je blizu nas – morda v sosednji pisarni ali za bližnjo mizo. Lahko se mu nasmehnemo, ga pozdravimo in za trenutek prekijemo tišino, ki jo ustvarjajo vidne in nevidne pregrade. Če tega ne storimo, ostanemo zaprti v škatlah lastnega življenja: osamljeni, tesnobni in ujeti v mejah, ki smo si jih začrtali sami in jih, pogosto nehote, postavljamo drug drugemu.

Ko ocena postane vrednost človeka

Ocene, točke in pritisk uspeha

Maj in junij sta za mnoge otroke, mladostnike in študente čas zaključevanja ocen, zbiranja točk, mature, zaključnih izpitov ter študijskih obveznosti. Obdobje, ki bi lahko pomenilo naraven zaključek šolskega ali študijskega poglavja, se za številne spremeni v čas močnega psihološkega pritiska. Ne gre več samo za znanje, ampak za občutek, da ena ocena, en izpit ali nekaj točk lahko določijo človekovo prihodnost in vrednost. To za mlade ni majhen pritisk.

Mladi danes pogosto odraščajo v okolju, kjer imajo občutek, da si ne smejo privoščiti napake. Ocene, vpi-si, roki in primerjanja ustvarjajo vtis, da obstaja samo ena prava pot. Če spodrsne, se hitro pojavijo tesnoba, sram ali občutek neuspeha.

Ko se vrednost začne meriti skozi uspeh

Ocene same po sebi niso težava. Težava nastane, ko otrok, mladostnik ali študent začne verjeti, da ocena ne govori več samo o znanju, ampak o njem kot človeku. Takrat se uspeh poveže z občutkom sprejetosti, vrednosti in varnosti.

Novjše raziskave na področju duševnega zdravlja opozarjajo, da močan akademski pritisk ni nedolžen. Povezan je z več tesnobe, depresivnosti, perfekcionizma in strahu pred neuspehom. Tudi v terapevtskem delu z mladimi pogosto opažamo, da se za šolskim stresom ne skriva le skrb za oceno, ampak globlji občutek: "Če mi ne uspe, nisem dovolj."

Takrat mlad človek ne potrebuje še več pritiska, am-

pak odraslega, ki razume, da je za oceno pogosto skrit cel notranji svet.

Ko sistem ne pušča prostora za napako

Šolski in študijski sistemi danes pogosto nehoti ustvarjajo občutek, da je prihodnost odvisna od ene same faze življenja. Mladi dobivajo sporočilo, da morajo ves čas zbirati točke, biti uspešni in pripravljeni na prihodnost.

Ob tem se izgublja pomembno zavedanje, da razvoj človeka ni ravna črta brez napak in ovin-kov. Veliko mladih zato učenja ne doživlja več kot raziskovanje, ampak kot boj za občutek varnosti.

Pritisk dodatno povečujejo družbena omrežja in primerjanje z vrstniki. Vedno več mladih zato živi v notranji napetosti in strahu, da niso dovolj dobri.

Kaj mladi najbolj potrebujejo
To ne pomeni, da cilji, trud in odgovornost niso pomembni. Zdravo je, da se mlad človek

DR. KATJA KOZLOVIČ

Zakonska in družinska terapevtka, izvajalka igralne terapije ter kadrovska svetovalka
www.lanimaj.si • www.kei.si

nauči vztrajnosti in soočanja z naporom. A ob tem potrebuje še nekaj pomembnejšega: občutek, da njegova vrednost ni odvisna od ene ocene ali enega neuspeha. Ena najpomembnejših nalog staršev je, da mladim pomagajo ohraniti občutek, da vedno obstaja pot naprej. Da slišijo: "Če ti spodrsne, bomo poiskali drugo možnost ... Če ne prideš na želeno šolo ali fakulteto, to ne pomeni konca prihodnosti."

Ob tem se moramo odrasli vprašati, kakšna sporočila otrokom tudi podzavestno pošiljamo glede uspeha, ocen in vrednosti. Včasih starši pritiskajo, ker želijo otroku varnost in uspeh. A otrok ne sme dobiti občutka, da je vreden predvsem takrat, ko je uspešen, ali postati prostor, kjer odrasli popravljamo svojo preteklost. Morda največ, kar lahko damo mladim, ni pritisk za popolnost, ampak občutek, da so vredni tudi takrat, ko jim ne uspe.

Objavo članka omogoča METALIMPEX d.o.o.

METALIMPEX

Srečanje z nemočjo

V življenju smo navadno pozorni na uspehe, pridobitve in ugodnosti. A srečujemo se tudi z različnimi občutki nemoči. Ti so stalnica v odnosu do sveta, bližnjih in do nas samih.

V odnosu do sebe se kažejo kot nemoč nad sabo in svojimi pomanjkljivostmi. Počutimo se šibke zaradi svojih napak in slabosti. Mnogi dobri sklepi ostanejo brezplodni.

Drugi se počutijo nemočne pred svojimi čustvi. Še posebej izrazito je to pri ljubosumju ter pri nekaterih nagonih in zasvojenostih, ki vodijo v zagrenjenost. Depresivni ljudje se zapirajo vase in v svojo nemoč.

Soočamo se tudi z občutki nemoči do drugih ljudi. V slehernem odnosu so šibke točke, ki jih izrabimo, ko hočemo udariti drugega. Nemoč je prisotna pred starši, partnerji in tudi v službi. Do nekaterih »malih diktatorjev«, ki onemogočajo dialog, težko postavimo meje. Povrh vsega nekateri znajo vzbuditi občutek krivde in manjvrednosti, pred katerim se je skoraj nemogoče braniti.

Nazadnje se občutek nemoči poraja tudi v odnosu do sveta okoli nas. Posebej izrazit je v soočenju z državno in drugo birokracijo, kjer se posameznik hitro počuti preslišanega in brez vpliva. Tudi starši, ki želijo odgovorno vzgajati svoje otroke, so pogos-

to nemočni pred prevladujočimi miselnostmi in ideologijami sodobnega časa.

Ob tem ne moremo prezreti nemoči narodov, ki trpijo zaradi vojn, krivic in nasilja. Naraščajo dolgovi, širijo se kriminalne združbe, terorizem in brezposelnost. Ljudje hrepenijo po rešitvah in kličejo po izhodu, a njihov glas je le redko zares slišan.

Na občutek nemoči se ljudje odzivajo z jezo, nekateri pa tudi z nasiljem. Otroci, ki so bili podcenjevani, zatirani ali preslišani, lahko svojo poznejšo nemoč izrazijo prav skozi nasilno vedenje. Eden izmed dejavnikov, ki spodbuja nasilje v družbi, je tudi občutek, da ničesar ni mogoče spremeniti.

Ljudje, ki so neusmiljeni sodniki do samih sebe, pogosto postanejo strogi in grobi tudi do drugih. Občutek nemoči lahko človeka vodi tudi v rigorizem. To velja tako za fundamentaliste kot za askete, ki so pogosto pretirano strogi do samih sebe in se nenehno kaznujejo ob vsakem prestopku ali kršitvi pravil.

Druga pogosta posledica soočenja z lastno nemočjo sta resignacija in obup. Človek obupa nad spremembo ter začne životariti brez pravega smisla in upanja. Nema lokrat prav resignacija in obup vodita v pretirano predanost delu ali zabavi, saj v tem ljudje iščejo beg in pozabo.

PRIMOŽ KREČIČ
koprski stolni župnik

Na občutke nemoči se je mogoče odzvati tudi na zrel in ustvarjalen način. Mogoče je preseči nepriljubljenost in zavračanje rešitev s skupnimi pobudami ter predvsem z odprto komunikacijo. Zato je pomembno, da izrazimo svoje mnenje, želje in občutke.

Na osebni ravni sta pomembni sproščeno in notranji red. Ko sprejmemo same sebe, se sprostijo naše notranje moči in ustvarjalnost. Prav tako je pomembno, da sprejmemo svojo preteklost ter se odpremo novim možnostim in potem življenja. Posebno vrednost imajo tudi vsakdanji obredi, saj dajejo ritem našim dnevom in tednom.

Nasprotje nemoči je prava notranja moč, ki se zgodi v tem, da sprejmemo nemoč in jo okrepimo z notranjo ljubečo močjo ter milostjo. Sveta knjiga pravi: »Kadar sem slaboten, morem postati močan.« Če nemoč sprejmemo kot pogon za vztrajni boj. Mnogi pričujejo, da ta modrost drži.

OBALA
časopis in portal
za slovesko Istrro
plus

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **27.200** gospodinjstev v slovenski Istri! Pišite nam na marketing@obalaplus.si in predstavili vam bomo prednosti oglaševanja v časopisu in na spletnem portalu www.obalaplus.si

Makro5

Z vami gradimo že več kot 30 let.

storitve
mariposa
za brezpilotno letenje

Za storitve Mariposa se lahko obrnete na

STANOVANJSKE
STORITVE IN OBJEKTI

POMORSKE STORITVE

VAŠ POGLED POPELJEMO
TJA, KAMOR SAMI NE
BI MOGLI VARNO PRITI.

Tel.: +386 (0)5 9037340

E-pošta: mariposaserice@vondeconsulting.si

Naslov: Ankaranska cesta 5A, 6000 Koper

EKOLOŠKE STORITVE

Prepis nepremičnine na otroke: katera pogodba prepreči največ sporov?

PRENOS HIŠE ALI STANOVANJA NA OTROKE SE POGOSTO ZDI PREPROSTA DRUŽINSKA ODLOČITEV, Vendar prav pri tem pogosto nastanejo največji spori. Največja napaka ni izbira »NAPAČNE« POGODBE, AMPAK NAPAČNO RAZUMEVANJE NJENIH POSLEDIC.

V Sloveniji se pri prenosu nepremičnin najpogosteje uporabljajo darilna pogodba, izročilna pogodba in pogodba o dosmrtnem preživljanju. Čeprav jih ljudje pogosto zamenjujejo, imajo zelo različne pravne učinke.

Darilna pogodba je najpreprostejša oblika prenosa. Starš z njo otroku brezplačno podari nepremičnino. Za takšen prenos soglasje drugih otrok ni potrebno, vendar lahko po smrti staršev pride do sporov glede nujnega deleža. Če eden od dedičev meni, da je bil prikrajšan, lahko zahteva vračilo darila v zapuščino.

Zato darilna pogodba ni vedno najboljša rešitev, še posebej kadar v družini ni popolnega soglasja. Pomembno je tudi, da si starši ob prenosu uredijo pravico bivanja ali služnost, če želijo v hiši ali stanovanju ostati do smrti.

Izročilna pogodba je namenjena pred-

vsem družinski razdelitvi premoženja še za časa življenja staršev. Pri njej morajo sodelovati vsi potomci, ki bi sicer dedovali. Prav zato pogosto zmanjša možnost kasnejših sporov, saj so razmerja med dediči urejena vnaprej in jasno zapisana v notarskem zapisu.

Pogosta zmotna je prepričanje, da izročilna pogodba avtomatično izključi nujni delež. To ne drži. Če vsi dediči niso vključeni ali se z delitvijo ne strinjajo, se lahko vprašanje nujnega deleža po smrti znova odpre.

Povsem drugačna je pogodba o dosmrtnem preživljanju. Pri njej ne gre za darilo, ampak za dogovor: ena oseba prevzame skrb, pomoč in preživljanje, druga pa ji po smrti prepusti premoženje. Takšna pogodba je pogosto primerna, kadar starejša oseba potrebuje vsakodnevno pomoč in želi v zameno urediti prenos hiše ali stanovanja.

Ključno je, da so obveznosti preživjalca jasno zapisane – kdo skrbi za stroške, prevoze, pomoč in oskrbo. Če gre zgolj za navidezno pogodbo brez dejanske skrbi, lahko kasneje pride do sodnih sporov.

Pri družinskih prenosih nepremičnin zato ni najpo-

BRANKO
LONČAR

membnejše vprašanje, katera pogodba je najcenejša, ampak katera najbolje zaščiti družinske odnose in prepreči prihodnje spore. Dobra pogodba ni pripravljena za čas, ko se vsi razumejo, ampak za trenutek, ko pride do nesoglasij.

Obala
nepremičnine

Obala nepremičnine d.o.o.

Obala 16, 6320 Portorož

Tel: 05 674 10 30

Mob: 041 35 22 00

info@obala-nepremicnine.si

www.obala-nepremicnine.si

Regres za letni dopust: koliko mora znašati in do kdaj mora biti izplačan v letu 2026?

MAJ IN JUNIJ STA ZA ŠTEVILNE DELODAJALCE OBDOBJE, KO JE TREBA UREDITI IZPLAČILO REGRESA ZA LETNI DOPUST. ČEPRAV GRE ZA VSAKOLETNO OBVEZNOST, SE PRAV PRI REGRESU POGOSTO POJAVLJAJO DILEME GLEDE VIŠINE, ROKOV IZPLAČILA TER VPRAŠANJA, KOMU PRIPADA CELOTEN REGRES IN KOMU LE NJEGOV SORAZMERNI DEL.

Pravica do regresa pripada vsakemu zaposlenemu, ki ima pravico do letnega dopusta. Če ima delavec pravico le do sorazmernega dela dopusta, mu pripada tudi sorazmerni del regresa. Enako velja v določenih primerih zaposlitve za krajši delovni čas. Zaposleni, ki so delovno razmerje sklenili med letom, niso upravičeni do celotnega regresa, temveč le do sorazmernega dela glede na trajanje zaposlitve v posameznem letu.

KOLIKO MORA ZNAŠATI REGRES V LETU 2026?

V letu 2026 mora regres znašati najmanj 1.481,88 evra bruto, kar ustreza višini minimalne plače. Delodajalec ga mora praviloma izplačati najpozneje do 1. julija tekočega leta. Kasnejše izplačilo je mogoče le izjemoma, če

je delodajalec nelikviden, vendar mora biti regres tudi v tem primeru izplačan najpozneje do 1. novembra 2026.

Za podjetja je pomembna tudi davčna obravnava regresa. Izplačilo regresa se do višine zadnje znane povprečne mesečne bruto plače v Sloveniji ne všteva v davčno osnovo niti v osnovo za prispevke za socialno varnost. To pomeni, da je regres lahko tudi višji od zakonsko določenega minimuma, vendar je z davčnega vidika najugodnejši do višine povprečne plače. Če delodajalec izplača višji regres, se presežek obdavči skladno z veljavno zakonodajo.

Če regres ni določen ali izplačan skladno s predpisi oziroma je del regresa izplačan po zakonsko določenem roku, se lahko zgodi, da se za davčne namene ne šteje več kot regres, temveč kot drug dohodek iz delovnega razmerja. V takem primeru je treba obračunati vse prispevke in dohodnino, kar pomeni dodatne stroške za delodajalca.

JURE
HALIK

RAČUNOVODSKI SERVIS

fidata
finance

FIDATA d.o.o.

Ankaranska c. 7b, 6000 Koper

Tel: +386 59 052 423

info@fidata.si

http://www.fidata.si

Gledališče Koper z uprizoritvijo Ocean morje na osrednjem slovenskem gledališkem festivalu

Gledališče Koper bo z uprizoritvijo Ocean morje v režiji Ivana Lobode del tekmovalnega programa 61. Festivala Borštnikovo srečanje, osrednjega slovenskega gledališkega festivala, ki bo med 8. in 21. junijem potekal v Mariboru.

Selektorica Kaja Novosel si je v kolektorskem letu 2025 ogledala več kot sto uprizoritev slovenskih institucionalnih in neinstitutionalnih gledališč, v tekmovalni program pa uvrstila dvanajst predstav, ki po njenem mnenju najbolj prepričljivo odražajo umetniško moč, raznolikost in aktualnost sodobne slovenske gledališke produkcije. Med izbranimi uprizoritvami pomembno mesto zaseda tudi koprsko uprizoritev Ocean morje, ki s svojo izrazito vizualno poetiko, močno igralsko zasedbo in celotno uprizoritveno zasnovo potrjuje odmevnost ter umetniško relevantnost Gledališča Koper v slovenskem gledališkem prostoru.

Predstava je nastala po istoimenskem romanu Alessandra Baricca v prevodu Maje Gal Štromar ter dramaturgiji Anje Drnovšek, Helene Šukljan in Ivana Lobode, ki podpisuje tudi režijo in scenografijo. Dramaturginja predstave je Helena Šukljan, kostumografijo je oblikovala Tina Kolenik, avtor glasbe je Sašo Fajon, svetlobno in video podobo je ustvaril Domen Lušin, za lekturo pa je poskrbel Martin Vrtačnik. V predstavi igrajo Sara Gorše, Zala Djuric, Igor Štamulak, Rok Ličen, Lara Komar, Rok Matek, Mak Tepšič in Blaž Popovski.

Ocean morje gledalca popelje v poetičen in metaforičen svet mejnosti, minevanja, samote in iskanja smisla – tem, ki jih je letošnja selektorica izpostavila kot eno osrednjih značilnosti sodobne gledališke produkcije. Kaja Novosel je ob predstavitvi programa poudarila,

MATEJ
SUKIČ

da letošnje izbrane uprizoritve namesto apatije prinašajo empatijo ter skozi premišljene avtorske pristope odpirajo prostor za refleksijo sodobnega človeka in njegovega odnosa do sveta ter bližnjega.

Gledališče Koper se bo v tekmovalnem programu predstavilo v družbi najvidnejših slovenskih gledaliških institucij in ustvarjalcev. Med izbranimi uprizoritvami so tudi Zakaj sva se ločila Mestnega gledališča ljubljanskega v režiji Žige Divjaka, avtorska projekta 1973 in 1974 Tomija Janežiča v produkciji SNG Nova Gorica, Slovenskega mladinskega gledališča in GO! 2025, predstava [približno enako kot] v režiji Maše Pelko iz Drame SNG Maribor, Nafta Mini teatra v režiji Jana Krmelja, Zdravnica Martina Kušaja v produkciji SNG Drama Ljubljana, Frličev Inkubator, avtorski projekt 55. člen režiserke Tjaše Črnigoj, predstava Anhovo SNG Nova Gorica v režiji Žige Divjaka, In mnogi drugi ... v režiji Bora Ravbarja ter Shakespearov Kralj Lear v režiji Jerneja Lorencija.

Uvrstitev v tekmovalni program Festivala Borštnikovo predstavlja pomembno priznanje ustvarjalni ekipi predstave in celotnemu Gledališču Koper. Hkrati potrjuje, da koprsko gledališče s premišljenimi umetniškimi pristopi, drzno poetiko in sodobnimi uprizoritvenimi praksami ostaja eden ključnih ustvarjalcev kakovostnega slovenskega gledališča ter pomemben sogovornik v širšem evropskem gledališkem prostoru.

Stanislav Moša

V Mestnem gledališču Brno dve manjši dvorani štejeta 365 in 680 sedežev – že to veliko pove o razsežnosti njihovega delovanja. Kljub temu pa to gledališče deli nekatere podobnosti s koprskim. To nam je potrdil prav njegov direktor, priznani režiser Stanislav Moša, ena ključnih osebnosti evropskega gledališča. Moša ni le režiser, temveč ustvarjalec gledališkega sistema – avtor, ki je z več kot dvesto režijami in razvojem enega najuspešnejših evropskih gledališč odločilno zaznamoval sodobno odrsko produkcijo.

Ste režiser z zelo bogatim opusom, kar vas uvršča med najvidnejše evropske režiserje. Na kaj ste najbolj ponosni?

Z največjim veseljem se spominjam Maše Leonarda Bernsteina. Njegovega dela sicer ne poznajo vsi, jaz pa sem imel priložnost to izvrstno predstavo uprizoriti kar dvakrat. Prvič sem jo postavil na velikem odru na Praškem gradu pred šest tisoč gledalci. Potrebovali smo velik simfonični orkester, obsežen zbor, 30 solistov, otroški zbor ter dve kapeli – eno jazzovsko in eno rockovsko. Ko sem prvič poslušal njegovo glasbo, sem čutil, kako me je prepelavila po celem telesu. Drugič sem predstavo uprizoril v Brnu, v svojem mestu, na stadionu, prav tako pred šest tisoč gledalci. Če bi se ponudila priložnost, bi to storil znova – brez oklevanja in tudi brezplačno.

Delali ste na več kot 150 produkcijah ...

Sedaj že več kot 200.

Ali to pomeni, da imate radi izzive?

Seveda. Hkrati pa imam srečo, da skozi življenje delam predvsem stvari, ki so mi res všeč. Kot mlad režiser sem sprva sprejemal različne naloge, a zelo kmalu sem začel ustvarjati le tisto, kar me res navdušuje. Lahko rečem, da živim svoje sanje.

Znani ste po svojih muzikalih. Zakaj ste se odločili ravno za ta žanr?

Želel sem postati režiser in po končani gimnaziji sem šel na prakso na konservatorij za igralsko umetnost. Med prakso smo uprizarjali predstave z veliko glasbe in takrat sem si prvič zaželel, da bi bile takšne tudi moje. Delal sem enega prvih muzikalov – priredbo Shakespearovega Sna kresne noči. Ko sem bral besedilo, sem v mislih že slišal glasbo. Prosil sem svojega prijatelja, skladatelja Zdenka Merto, da skupaj ustvariva glasbo in predstavo zasnujeva kot muzikal. Predstava je doživela med 300 in 400 ponovitev po Evropi, v nemškem in angleškem jeziku. Kasneje sem začel uprizarjati tudi svetovne klasike; West Side Story je bil prvi veliki klasični muzikal v našem gledališču.

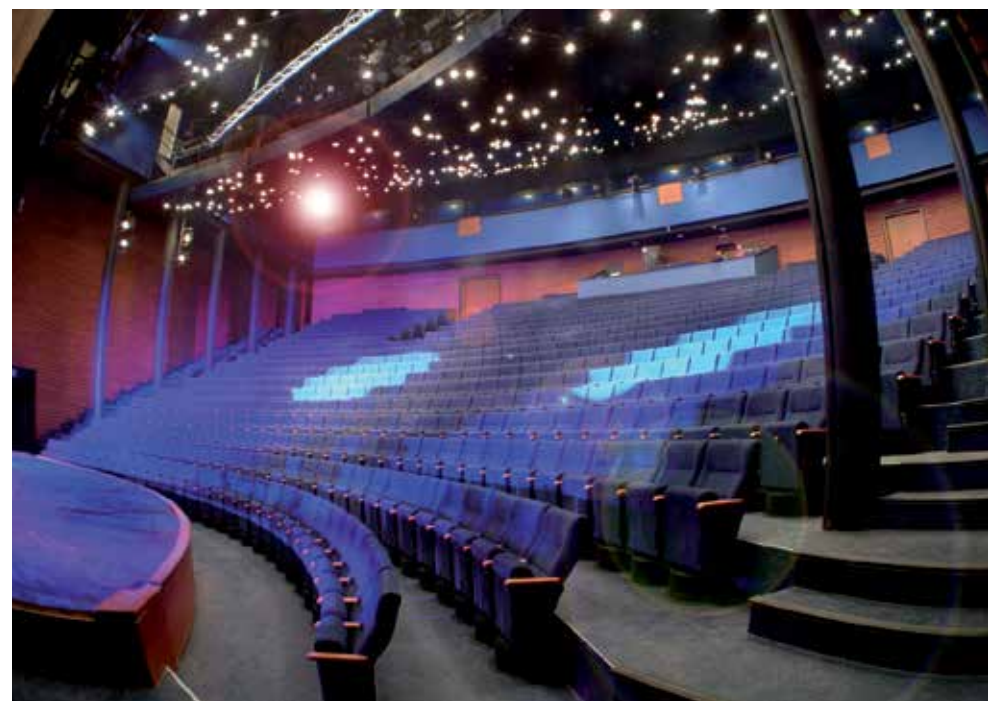
Delal sem tudi velike koncerte, drame in dramske predstave – zame ni razlike med žanri. Razlika je le med gledališčem, ki občinstvo resnično pritegne, in gledališčem, ki je dolgočasno.

Kot direktor Mestnega gledališča Brno imate veliko stika z občinstvom. Ali ljudje na Češkem še vedno obiskujejo gledališče? Kako ocenjujete njihov interes za kulturo?

Tako kot je v Ameriki pomembna knjižnica, je na Češkem izjemno pomembno gledališče. Gledališče je ustvarilo naš jezik in je bilo še posebej pomembno v času germanizacije, ko je predstavljalo steber obrambe češkega jezika. Med drugo svetovno vojno je služilo kot prostor opozicije proti nacizmu. Tudi v času socializma so ljudje prihajali gledat predstave, da bi slišali nekaj svobodnega. Naše gledališče, ki ima približno 1.100 sedežev v dveh hišah – ena s približno 360 in druga s približno 700 sedeži – je praktično ves čas razprodano že od začetka devetdesetih let. Tudi druga gledališča po državi beležijo zelo dober obisk.

Zakaj pa direktor tako velikega gledališča prihaja ravno v Koper?

Rad eksperimentiram. Režiral sem več kot 60 predstav po vsej

Evropi. Zame so najbolj zanimivi ljudje, ki jih srečam – zanima me, kako doživljajo gledališče, svet in sebe. Zato prihajam tudi v Koper. Slovenija ima posebno mesto v mojem srcu. Ko je bila pri vas vojna, sem

pisal odprto pismo našemu predsedniku in ga spraševal, zakaj ne podpira slovenske osamosvojitve. Naši državi sta tesno povezani.

MILICA
GOLIJANIN

Ali ste ugotovili kakšne podobnosti med vašim gledališčem in koprskim?

Moram povedati, da imava z direktorico koprskega gledališča, Katjo Pegan, zelo podobni zgodbi. Iz ničesar je ustvarila to, kar koprsko gledališče predstavlja danes. Bila je gonilna sila, ki je gledališče povzdignila na visoko raven – tako v dramaturškem, izvedbenem kot interpretacijskem smislu. Tudi sam sem prevzel gledališče, ki je bilo nekdanji kino, in morali smo izvesti celotno rekonstrukcijo. V tem sva si zelo podobna.

Kaj vam je najbolj všeč v Sloveniji?

Ljudje. So zelo odprti, izobraženi, razgledani in odprtega srca. Čeprav je prebivalcev malo, ima ta dežela izjemno bogat kulturni prostor ter ustvarja tudi provokativna dela, ki so zanimiva za ves svet.

TRŽNICA

V LUCIJI IN PIRANU

**PRIDI PO
OKUS
DOMAČEGA
KUPUJ LOKALNO**

SEZONSKA PONUDBA SADJA, ZELENJAVE, MEDU, SOKOV
IN DRUGIH EKOLOŠKO PRIDELANIH IZDELKOV
IZ BLIŽNJE OKOLICE.

MAJSKE DOBROTE

Češnje	Črna redkev	Mlada čebula	Redkvica
Jagode	Cvetača	Mlado zelje	Rukola
Artičoke	Grah	Motovilec	Šolata
Beluši	Kolerabica	Pastinak	Šparglji
Česen	Koromač	Radič	Špinača

TRŽNICA LUCIJA
ob trgovsko-poslovnem centru TPC

TRŽNICA PIRAN
Zelenjavni trg

Drugi tir je eden redkih infrastrukturnih projektov, ki se ne draži

Kljub večletni gradnji in različnim dejavnikom – od pandemije covid-19, ukrajinske in energetske krize, visoke inflacije, zahtevnih geološko-geotehničnih pogojev, ki so razkrili velike kraške jame, ki jih je bilo treba premostiti, in plazenja pobočja na enem delu trase do finančnih težav tujega izvajalca – se projekt Drugi tir med Divačo in Koprom ni podražil, ampak celotna investicija ostaja znotraj finančnih okvirjev, ki so bili zadani leta 2019, torej ob začetku projekta.

Gradnja dostopnih cest do gradbišč se je začela leta 2019, glavna gradbena dela, ki so obsegala gradnjo predorov in viaduktov, pa leta 2021. Po petih letih gradnje se bodo vsa dela zaključila konec tega leta. Leta 2019 je bil sprejet prvi investicijski program, ki je skupno investicijsko vrednost projekta ocenil na 1.150 mio evrov, zdaj pa je že jasno, da ta vrednost ne bo presežena.

ANEKSI SE NE PODPISUJE LE V SLOVENIJI

Gradbeništvu se pogosto drži negativen prizvok, povezan z aneksi in podražitvami projektov. Drugi tir je dokaz, da se projekti lahko vodijo drugače. Medtem ko so se drugi podobni evropski železniški projekti, kot so Koralska železnica, predor Semmering ter predor Brenner, bistveno podražili, v določenih primerih tudi za več milijard, se to drugemu tiru ni zgodilo.

Da do podražitve ni prišlo, je bilo ključno predvsem to, da so bile ponudbene cene na mednarodnih razpisih za gradbena dela nižje od pričakovanih, da se nad izvedenimi deli izvaja strog nadzor in da je projekt ustrezno voden. Družba 2TDK, ki je investitor projekta, je podpisala zgolj peščico aneksov, ki predstavljajo le 3,8 % vrednosti celotnega projekta, kar projekta ne draži, saj

so bile za to predvidene ustrezne rezerve. Vsi aneksi so bili podpisani zgolj zaradi obveznih podražitvev zaradi inflacijskih učinkov. Če teh ne bi bilo, bi bil projekt lahko še bistveno cenejši.

VEČ KOT 100 MILIJONOV EVROV DODATNIH NEPOVRATNIH SREDSTEV

Ne le da se projekt ni podražil, prejel je tudi 112 milijonov evrov več evropskih nepovratnih sredstev, kot je bilo predvideno ob začetku investicije. V evropskem prostoru je bil prepoznan kot projekt z učinkovitim upravljanjem, dobrim nadzorom stroškov in uspešnim črpanjem evropskih sredstev, zato mu je Evropska komisija leta 2025 dodatno podelila 156 milijonov evrov nepovratnih sredstev. Prav zato ga evropske institucije pogosto navajajo kot referenčni primer izvajanja velikih infrastrukturnih projektov v Evropi.

DESNI TIR SE ZAKLJUČUJE, VLAGA SE GRADBENO DOVOLJENJE ZA LEVI TIR

Na projektu Drugi tir Divača-Koper je trenutno položen celoten desni tir, manjka samo še približno tretjina železniških del (vozna mreža, SV in TK naprave ter druga elektrostrojna oprema). Vsa dela bodo zaključena na konec leta 2026, aktivnosti družbe 2TDK pa so že usmerjene naprej – v vzporedni levi tir. Nova železniška proga med Divačo in Koprom se je začela graditi kot enotirna proga, vendar so ob gradnji desnega tira ob najdaljših predorih zgradili tudi servisne cevi v velikosti glavnih predorskih cevi. Tako je danes že zgrajenega 61 % vzporednega levega tira. Od konca leta 2024 je 2TDK investitor tudi vzporednega levega tira, za katerega je treba pridobiti integralno gradbeno dovoljenje, ki ga bodo na Ministrstvo za naravne vire in prostor vložili junija. Naslednji mesec se bo torej naredil pomemben korak k polni dvotirni povezavi med Divačo in Koprom.

20. 4. – 17. 5. 2026

marjetica 70^{let}
KOPER^{anni}

BREZPLAČNA **AKCIJA**
ZBIRANJA ZELENEGA REZA

PROMOZIONE GRATUITA
DI RACCOLTA DEGLI SFALCI VERDI

Urnik in lokacije preverite na:

L'orario dei punti di raccolta disponibile su:

www.marjeticakoper.si

AGRARIA
KOPER

Poletni urnik:
7:00 - 21:00

**Poletje
prihaja!**

Urnik velja od ponedeljka do sobote za
Prodajni center Koper, Trgovino Izola in Trgovino Šavrinka Trznica Koper.

Skenirajte kodo
in odkrijte
več na naši
spletni strani!

Maja Žbogar Dalmatinka v Izoli

SLIŠIM SPOROČILA, NE BESED

Ko govori, ima v glasu še vedno Dalmacijo. Mehke samoglasnike, hitro misel, temperament in tisto odprtost ljudi, ki so odrasli ob morju. A danes Maja Žbogar, žena olimpijca Vasilija Žbogarja, pravi, da je njen dom vendarle postal Izola. Čeprav ne dobesečno. Ne zaradi naslova ali dokumentov. Dom v pravem pomenu besede je postal prostor, ki si ga je ustvarila sama. Salon, v katerem dela – Dotik za dušo in telo Maja. Tu poslušajo ljudi, jih masirajo, zdravijo in pomirjajo. »Ko ljudje pridejo sem, pogosto rečejo: o, kako lepa energija je tu. In potem vem, da čutijo mene. To sem jaz. Vse drugo so samo vloge, ki jih igram v življenju.«

NATAŠA
BENČIČ
RADIO
KOPER

V Izolo je prišla iz Splita. Lepo dekle, manekenka, športnica, polna energije, vedno v gibanju. Diplomirala je pomorske vede v Splitu, življenje pa jo je potem povsem nepričakovano odpeljalo drugam. V Slovenijo. V zakon z Izolanom, jadralcem, trikratnim nosilcem olimpijskih medalj. V materinstvo. V povsem drugačen svet. Danes je mama Talina in Rije, marca je diplomirala iz fizioterapije na Fakulteti za vede o zdravju v Izoli. Trenutno dela pripravništvo v Centru za krepitev zdravja v Izoli, hkrati pa vodi svojo dejavnost Dotik za dušo in telo Maja, kjer združuje skozi leta pridobljena znanja, masažne tehnike in energijsko delo. Strokovni izpit ima junija, dve leti mora biti zaposlena, da bo lahko dobila licenco za samostojno fizioterapevtsko delo. Diploma spremeni vse. Ljudje so jo začeli gledati drugače, pa čeprav so ji zaupali že prej.

OD MASAŽE DO INTUICIJE

Pravi, da si nikoli ne bi mislila, da bo njena pot takšna. »Bila sem tista, ki je ves čas nekam hodila, nikoli nisem bila doma, vedno akcija. Manekenstvo, družba, šport, življenje. In če bi mi kdo takrat rekel, da bom nekega dne delala z energijami in poslušala ljudi na tak način, bi rekla, da je nor.« S prvimi masažami je začela zaradi Vasilija. Zaradi bolečin. Zaradi hrbta, nog, utrujenosti športnika. »Rekla sem si, pa dobro, grem na tečaj masaže, da vsaj nekaj počnem in da lahko njemu pomagam.« Ko so prišli v Slovenijo (pogosto so zaradi njegovega dela trenerja jadrnanja živeli v tujini), je v Ljubljani opravila tečaje klasične in športne masaže in potem doma masirala moža. Z energijami pa se je srečala precej kasneje, ko je bil sin še majhen. »Prihajam iz Dalmacije, tam so ljudje verni, cerkev takšnih stvari ne priznava in jaz tega sveta nisem poznala. Potem pa je Talin zbolel in soseda, ki je delala reiki, je rekla, da mu lahko pomaga. Naslednji dan je bil zdrav. Mislila sem, da je naključje. Po-

tem se je vse ponovilo še enkrat.«

Radovednost je Majo, nekoč se je pisala Bedalov, začela vleči v svet, ki ga prej ni razumela. Učila se je reikija, energijskih tehnik, tradicionalne kitajske masaže, kasneje zaključila še šolo energijske medicine. »Mislila sem si, mogoče res nisem Mozart ali Beethoven, ampak nekaj se pa lahko naučim vsaj za domačo uporabo.« Potem pa so k njej začeli prihajati ljudje. Najprej prijatelji, znanci, športniki, dober glas je šel od ust do ust. »Vasilij je bil moj poskusni zajček,« se smeji. »Na njem sem začela preizkušati stvari, ki se jih sploh nismo učili na tečajih. In videla sem, da mu pomaga.« A bolj ko je delala, večjo odgovornost je čutila. Ljudje so k Maji prihajali po operacijah, z izvidi magnetne resonance, s hudimi bolečinami. Intuitivno je pogosto vedela, kaj bi bilo treba narediti, fizično pa si ni upala posegati brez znanja. »Rekla sem si: ali zaprem vse skupaj ali pa grem študirat fizioterapijo.«

SLOVENŠČINA, KI JO MORAŠ UPATI GOVORITI

In je šla. Spet v šolo. Spet od začetka. V tujem jeziku, ob dveh otrocih, ob možu, ki je zaradi treningov pogosto odsoten. »Slovenščina je bila zame od začetka trd oreh. Vsi so razumeli mene, jaz pa njih ne. In ker so govorili: joj, kako lepo govoriš, Dalmacija, kako lepa melodija, nisem imela potrebe govoriti slovensko.« Potem pa je prišel dan, ki ga ne bo nikoli pozabila. Sin ji je rekel, da ga v šoli dražijo, ker njegova mama ne govori slovensko. »Takrat me je stisnilo. In sem začela. V glavi sem znanje že imela, samo upala si nisem.« Danes govori hitro, mehko, z naglasom, ki ga ni izgubila in ga niti noče izgubiti. »Tudi v Ljubljani se sliši, da sem iz Izole,« pravi v smehu. Še vedno se spomni nesporazumov s slovenskimi besedami, posebej z besedo zgodnji. »Vsi so nama govorili: joj, kako sta zgodnja, ko sva prežgodaj prišla na kak dogodek. Jaz pa sem mislila, da nama govorijo, kako

sva lepa, saj v hrvaščini 'zgodna' pomeni prav to.«

A pod humorjem je morda tudi nekaj drugega. Iskren občutek, da priseljencev okoli pogosto ne sprejme povsem zares.

»Večina mojih prijateljc tukaj ni domačink. Vse smo imele podoben občutek, da nisimo bile čisto sprejete, pa smo se povezale med sabo. Primorci mislite, da ste zelo odprti, a človeka pravzaprav težko sprejmete v svoj svet.«

TELO VEDNO POVE RESNICO

Z ljudmi danes dela drugače. Ne govori veliko o terapijah, metodah ali tehnikah. Veliko bolj o poslušanju.

»Največ težav je v potlačeni čustvih. Ljudje ne povedo, kako se počutijo, ker običajno za to ni razumevanja. In potem telo začne govoriti namesto njih.«

Pogosto k njej pridejo tudi pari. Eden govori eno, drugi sliši drugo. In ona nekako prevaja med njima.

»Slišim sporočilo, ne besed. Slišim, kaj je nekdo v resnici želel povedati in kaj je druga oseba dejansko slišala. In potem samo prevedem.«

Ne pravi si psihoterapevtka, ker to ni in tega strokovnega znanja nima. O stiskah

sočloveka govori mirno, kot nekdo, ki se je naučil zaupati občutku.

»Dolgo sem si želela biti jasnovidna, pa jasno-slišna. Potem pa mi je ena učiteljica rekla: ti sploh ne veš, kaj imaš.«

Pravi, da je določene stvari nosila v sebi že od otroštva. Imela je imaginarne prijatelje, rada se je igrala zdravilko in detektivko, ki pomagata ljudem. Danes verjame tudi, da z Vasilijem nista skupaj po naključju.

»On mene prizemlji, jaz njega odpiram. Če ne bi bilo njega, bi jaz že odletela, nisem tako prizemljena kot on in drug drugega lepo dopolnjujeva.«

Njuna hiša je pogosto polna ljudi. Otrok. Gostov. Družbe. »Takšna je naša mentaliteta. Pri nas je vedno nekdo.« Vasilij v tujini pogreša družbo, veliko mu pomenijo srečanja z ljudmi pod domačo streho. Tudi zaradi otrok je tako lažje.

In ko jo na koncu vprašaš, kaj bi svetovala ljudem, ne govori o dietah, vajah ali zdravilih. Govori o nežnosti do sebe. »Vsakič, ko nekaj potisnemo vase, se to pokaže na telesu. Morali bi se večkrat ustaviti in se vprašati: kako se jaz v resnici počutim? Za druge imamo vedno lepe besede, do sebe pa smo pogosto najbolj grobi.«

Na območju AOK vzpostavljen sistem spremljanja slanosti

Z VZPOSTAVITVIJO MONITORINGA SLANOSTI TAL (ZEMLJINE IN PODZEMNIH VODA) V APRILU LUKA KOPER NADALJUJE URESNIČEVANJE AKTIVNOSTI, KI JIH JE JULIJA LANI DOGOVORILA S KMETOVALCI OBMOČJA OB ANKARANSKEM OBROBNEM KANALU (AOK). MERITVE SLANOSTI TAL, KI JIH NA VEČ LOKACIJAH IZVAJA BIOTEHNIŠKA FAKULTETA UNIVERZE V LJUBLJANI, BODO SKUPAJ Z OBSTOJEČIM MONITORINGOM SLANOSTI VODE V KANALU OMOGOČILE BOLJŠI VPOGLED V DOGAJANJE V KANALU, PODZEMNI VODI IN TLEH. TAKO BO MOGOČE PRAVOČASNEJE NAČRTOVATI MOREBITNE DODATNE ZAŠČITNE UKREPE TER BOLJE RAZUMETI VPLIV PADAVIN, SUŠNIH OBDOBIJ, PLIMOVANJA IN DOTOKA ZALEDNIH VODA NA SLANOST OBMOČJA.

TRI VRSTE MERITEV ZA SPREMLJANJE SLANOSTI

Na območju AOK izvajajo tri vrste meritev – poleg spremljanja slanosti vode v kanalu spremljajo tudi slanost tal. Meritve slanosti vode izvajajo mesečno že od septembra lani, in sicer v času visoke plime, ko je vpliv morja največji. Rezultati kažejo, da se slanost vode ob določenih pogojih lahko pojavlja tudi višje po strugi kanala, vendar njena prisotnost ni stalna in je močno odvisna od hidroloških razmer. Aprila so dodatno vzpostavili monitoring slanosti tal, ki se izvaja neprekinjeno. Pred začetkom meritev so določili ničelno stanje, ki omogoča spremljanje morebitnih sprememb v lastnostih tal, kot so elektroprevodnost talne raztopine kot indikatorja slanosti, vrednosti pH in drugih lastnosti ter načrtovanje zaščitnih ukrepov. Meritve izvajajo na sedmih lokacijah – s piezometri merijo slanost vode v nasičenem območju, slanost tal pa kontinuirano spremljajo z merilniki na globini med 30 in 60 centrimetri, kjer so korenine večine rastlin.

NA SLANOST VPLIVA VEČ DEJAVNIKOV

Vsi podatki se samodejno zbirajo in prenašajo v spletni sistem, kjer jih lahko strokovnjaki sproti spremljajo in analizirajo. Tako

lahko hitro zaznajo morebitne spremembe ter bolje razumejo dogajanje na območju.

Čeprav je podatkov za zdaj malo, že prvi rezultati kažejo zanimive vzorce. Medtem ko slanost vode v kanalu pričakovano upada z oddaljenostjo od morja, se slanost tal in podzemne vode po območju ne spreminja tako enakomerno. Meritve namreč kažejo, da se na posameznih lokacijah pojavljajo precejšnja odstopanja, kar nakazuje, da na slanost vpliva več različnih dejavnikov, ne zgolj oddaljenost od morja.

NEPOVRATNE LOPUTE ŽE PREPREČUJEJO VDOR SLANE VODE

V okviru usklajevanja s kmetovalci na terenu so v začetku leta stekli tudi postopki za namestitev nepovratnih loput na iztokih melioracijskih jarkov, ki se na območju nove ureditve iztekajo v strugo AOK. Lopute so danes že nameščene in predstavljajo dodaten zaščitni ukrep za zmanjševanje vpliva slane vode na okoliška kmetijska zemljišča.

Med pomembnejšimi načrtovanimi ukrepi je tudi postavitve zapornice, ki bo preprečevala vdor morske vode višje po strugi AOK – gorvodno od izvedene ureditve. Aktivnosti za njeno izvedbo že potekajo: po izboru izvajalca

za projektiranje bodo sledili priprava projektne dokumentacije, pridobitev ustreznih dovoljenj, postopek naročila za izvedbo in nato še sama izvedba objekta.

Ob tem so preverili tudi možnosti postavitve treh zapornic, kot so predlagali kmetovalci, vendar veljavna soglasja, dovoljenja in državni prostorski načrt (DPN) omogočajo le postavitev ene zapornice na robu območja DPN. Druge rešitve bi presegle pristojnosti družbe Luka Koper.

Že poleti 2025 sta svoje zaveze sprejela tudi Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki vodita aktivnosti za izgradnjo namakalnega sistema in zadrževalnika za potrebe namakanja na ankaranski bonifiki.

NA OBMOČJU AOK BO ZAŽIVEL NOV NARAVNI HABITAT

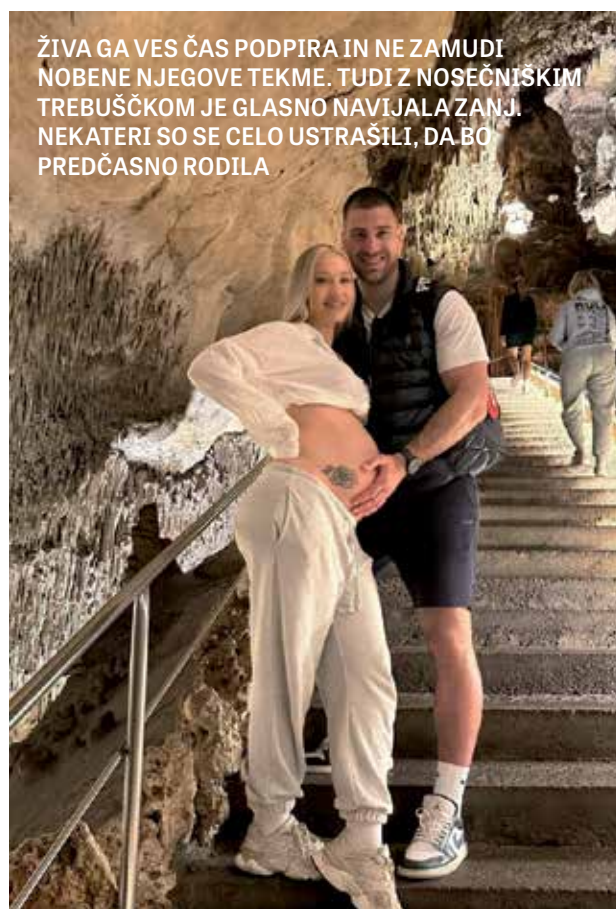
Načrtovana širitev pristanišča, predvidena v državnem prostorskem načrtu (DPN), posega tudi na območja, kjer danes uspevajo redke rastlinske in živalske vrste. Za ohranitev tega dragocenega ekosistema je v naslednjih fazah ureditve predvidena ureditev nadomestnega naravnega habitata med reko Rižano in Ankaranskim obrobim kanalom. Ta bo posnemal naravne razmere tega območja, pri čemer bo ključna prisotnost sladke in morske vode. Prav njuno naravno mešanje namreč ustvarja pogoje za razvoj in ohranjanje posebnih rastlinskih in živalskih vrst.

APRILSKA ZMAGA JE ŠELE ZAČETEK!

Jakobu Nedohu je uspel sanjski podvig

Leta 2026 še ni konec, a bo že zdaj z zlatimi črkami zapisano v življenju Koprčana Jakoba Nedoha. Sredi aprila je po zmagi na evropskem turnirju PFL še enkrat poskrbel za nov mejnik slovenskega MMA-ja, ko je na dogodku FNC 29 v Stožicah premagal Mateja Batinića in postal novi prvak poltežke kategorije. The Gorilla, kot mu pravijo navijači, je po težkih petih rundah slavil in se v zgodovino vpisal kot prvi slovenski prvak organizacije FNC. V prihodnjih tednih in mesecih ga čaka še veliko lepih stvari – naziv magistra na Fakulteti za šport, postal bo oče in v začetku oktobra praznoval še trideseti rojstni dan. Jakob nam je iskreno povedal, kako zahtevna je bila pot do teh izjemnih dosežkov.

ŽIVA GA VES ČAS PODPIRA IN NE ZAMUDI NOBENE NJEGOVE TEKME. TUDI Z NOSEČNISKIM TREBUŠKOM JE GLASNO NAVIJALA ZANJ. NEKATERI SO SE CELO USTRAŠILI, DA BO PREDČASNO RODILA

»Ko zdaj gledam na ta dosežek, sem še bolj zadovoljen sam s seboj. Odkril sem manj znan del sebe. V vsem tem kaosu in adrenalinu sem znal ostati umirjen in zrel. To se je videlo tudi v borbi, saj nisem hitel, ampak sem potrpežljivo izbiral priložnosti. Ves čas sem kontroliral borbo in vseh petindvajset minut nisem dobil niti ene poškodbe na glavi, čemur se pri takšnih borbah običajno težko izogneš. Premagal sem prvaka FNC poltežke kategorije, ki so ga imeli za daleč najboljšega v kategoriji in celotni organizaciji. Kljub temu sem ves večer dominiral. Ni bilo dileme, kdo je boljši. Popolnoma sem obvladoval borbo in zmagal v štirih od petih rund.« je še vedno navdušen Jakob, ki je že kot otrok ob gledanju borb po televiziji sanjal, da bo nekoč tudi sam stal v ringu. Do pred kratkim se mu je to zdelo skoraj nedosegljivo.

TRENUTEK, KI TI SPREMENI ŽIVLJENJE

»Za ta trenutek sem treniral vse življenje. Najprej roket, potem pa različne borilne veščine. Ko sem izvedel, kdo bo moj nasprotnik, sem se sedem tednov intenzivno pripravil posebej nanj – preučeval sem njegovo taktiko, strategijo ... Tekma je sestavljena iz petih rund po pet minut. Doslej se še nikoli nisem boril več kot tri runde, zato so se mnogi šalili, da ne bom zdržal. A bil sem odlično kondicijsko pripravljen in sem brez težav zdržal do konca,« pravi Jakob, ki je imel v času priprav zares brutalne treninge.

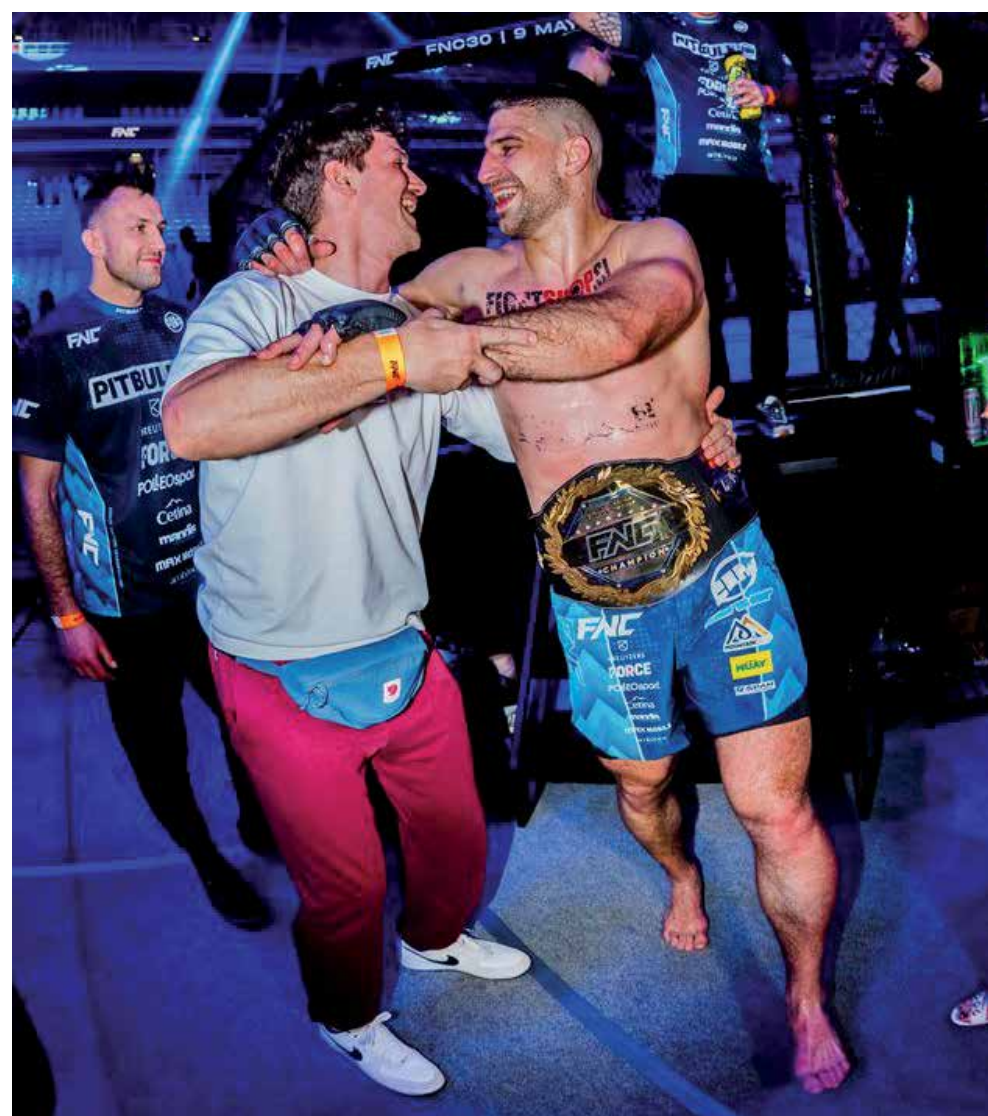
Na teden jih je opravil deset ali enajst. Vse je podredil tej borbi – praktično ni imel prostega časa niti za najbližje niti za druženje s prijatelji. Dneve je preživljal v telovadnici in fitnessu, v zadnjih tednih pa so se treningom pridružile še številne medijske obveznosti, snemanja in podcasti. Tekmi življenja je podredil tudi prehrano. V njegovi ekipi so glavni trener za MMA in boks, trener za parter in rokoborbo, trener za moč in kondicijo, nutricionist ter dva fizioterapevta. FNC je namreč najhitreje rastoča organizacija v Evropi, ki po priljubljenosti vse bolj konkurira ameriškim organizacijam, kamor so dolga leta hodili borci na tekme. Organizatorji so mu ponudili dobre pogoje, lažje pridobi sponzorje, imajo dober marketing in polne dvorane.

CENA HUDE BORBE: ČRNO-VIJOLIČNA OTEČENA NOGA

»Počutim se odlično, predvsem pa sem hvaležen, da lahko živim od svojega dela,« pove Jakob, ki je bil na dan borbe neverjetno miren. Vse je potekalo natanko tako, kot si je zamislil in natreniral. Kako dobro je bil psihično pripravljen, pove tudi dejstvo, da je pred večerno tekmo za dve uri mirno zaspal in ni čutil skoraj nobenega stresa. Sama borba je bila brutalna. Nasprotnik se ni vdal kar tako.

»Po borbi sem imel zelo otečen spodnji del leve noge. Nasprotnik je ves čas forsiral nizke udarce, zato je bila noga še teden dni črno-vijolična in močno otečena. Pri hoji sem si moral pomagati z berglami. Nisem vedel, da lahko noga tako oteče. Na srečo

ANDREJA COMINO

ni bilo nič poškodovanega. Mišice in sklepi so ostali celi.«

Otekline, buške in modrice so sčasoma izzvenele, Jakob pa si je po tekmi vendarle vzela nekaj časa za oddih, prijatelje, izvoljenko Živo, ki ga podpira na njegovi poti, in celo za dopust.

ŽIVA JE NJEGOVA NAJVEČJA NAVIJAČICA

»Živi sem hvaležen, da razume in podpira moje sanje. Poleg tega skrbi tudi za mojo prehrano. Odkar sodelujem z nutricionistom, se počutim veliko bolje in nimam več težav z izgubljanjem kilogramov pred tekmami. Živa poskrbi, da nutricionistove tabele prenese na krožnik. Po borbi sem se malce sprostil in si privoščil tudi kakšen "greh", sicer pa se strogo držim predpisane prehrane. Po borbi sem bil tako utrujen, da mi deset dni ni prijalo prav nič – ne

hrana ne druge stvari. Nato sva odšla na dopust, ki je bil najino zadnje nekoliko daljše potovanje, preden bova sredi avgusta postala starša. Skorajšnjega očetovstva se zelo veselim. Vem, da bo zahtevno, da bodo novi izzivi in drugačno življenje. A to bo zame še dodatna motivacija. Nov smi-

sel, zaradi katerega se bom še bolj trudil in garal. Veselim se vsega, kar prihaja, in želim biti čim boljši tudi v tej vlogi. Seveda bom prisoten tudi pri porodu. To bo verjetno čisto posebna borba in posebna izkušnja. Za dojenčka sva že nakupila kar nekaj opreme – od vozička in posteljice do oblačil in gugalnika –, nekaj pa nama bodo podarili prijatelji,« razkriva Jakob, ki ga skupaj z Živo čaka še šola starševstva.

ZAVEDA SE PRIHODNOSTI

Po borbi se je Jakob vrnil tudi med knjige. Še pred rojstvom otroka želi dokončati magisterij športne vzgoje na Fakulteti za šport.

»Pet let imam opravljene vse izpite, manjka mi le še zaključek. Študija sem se lotil deloma zaradi sebe, deloma pa – moram priznati – zaradi mame, ki nikoli ni bila največja podpornica tega športa. Vedno je govorila: kaj pa, če se ti kaj zgodi, imeti moraš vsaj končano šolo. Podpirala me je, da sem naredil vse študijske obveznosti, da sem lahko treniral. Malo mi je žal, da je zaključek študija tako dolgo stal, a očitno je zdaj prišel pravi čas tudi za to. Dobro je imeti v življenju plan B. Nisem klasičen MMA borec, ki vidi samo šport. Zavedam se, da obstaja še veliko več. Moja kariera ne bo trajala vse življenje, zato je prav, da imam končano tudi šolo,« sklene simpatični Koprčan, ki si v prihodnosti želi najti čas tudi za poroko.

JAKOB NEDOH JE ODLIČEN BOREC.

Forum Tomizza: Tri mesta, trije jeziki, ena zgodba

Letošnji Forum Tomizza skozi temo Orient Expressa ponovno odpira vprašanja identitete, meja, vzhoda in prostora, kjer se literatura še vedno upira razdeljenosti.

Ko se je leta 1954 mladi Fulvio Tomizza z avtobusom odpravil iz Trsta v Sežano, kjer se je vkrca na vlak Orient Express in odpotoval na študij v Beograd, najbrž ni mogel slutiti, da bo prav ta vlak desetletja pozneje postal simbol ene od tem foruma, ki skuša ohraniti občutljivost za življenje med jeziki — občutljivost, ki je zaznamovala tudi Tomizzevo literaturo.

Medtem ko se je v Beogradu znašel sredi praznovanja priključitve Istre Jugoslaviji, se je svet, iz katerega je prihajal, lomil med jeziki, mejami in identitetami. Prostor ob severnem Jadranu je tedaj razpadal in se na novo sestavljal. Prav ta izkušnja razklanosti ga je znova potegnila v Trst — k družini, k prostoru, ki ga nikoli ni mogel zares zapustiti in ki ga je pozneje skozi svojo literaturo vedno znova skušal razumeti.

Prav ta občutek razpetosti med vzhodom in zahodom, med pripadnostmi in jeziki, danes ostaja eno osrednjih izhodišč Foruma Tomizza — mednarodnega obmejnega srečanja, ki med Koprno, Trstom in Umagom že 27 let povezuje literaturo, misel, umetnost in ljudi, ki verjamejo, da meja ni nujno prostor razdvajanja, ampak lahko postane prostor dialoga.

Letošnji program sta mi predstavila Irena Urbič in Neven Ušumović, dolgoletna soustvarjalca foruma, pri čemer oba poudarjata tudi pomembno vlogo tržaškega dela srečanja, ki ga soustvarja Martin Lisjak. Že po nekaj minutah pogovora je postalo jasno, da Forum Tomizza ni zgolj kulturna manifestacija, ki se vsako leto ponavlja po ustaljenem programu, ampak nekaj precej bolj intimnega, skoraj osebnega. Nekaj, kar ljudje, ki ga ustvarjajo, očitno razumejo kot poslanstvo.

PROSTOR MED JEZIKI

Forum Tomizza je namreč nastal iz potrebe, da bi po smrti istrskega pisatelja Fulvia Tomizze njegovo delo in predvsem njegov duh ostala živa v celotnem prostoru, ki ga je zaznamoval. Ideja se je rodila na Tomizzevem pogrebu v Materadi, ko je istrski književnik Milan Rakovac predlagal srečanje, ki bi povezovalo ljudi z obeh strani meje.

»Na pogrebu Fulvia Tomizze je vzknila ideja, da je treba njegovo poslanstvo nadaljevati,« pripoveduje Neven Ušumović, ki je projekt v umaški knjižnici prevzel od enega njegovih ključnih pobudnikov.

Na začetku je bil samo Umag. Že dve leti pozneje se je pridružil Koper, nato še Trst. Tri mesta, tri države, trije jeziki in zelo različne

zgodovinske izkušnje. Pa vendar prav to križišče tvori jedro foruma, saj povezuje mesta, ki so zaznamovala tudi življenje Fulvia Tomizze — Umag, kjer se je rodil, Koper, kjer se je izobraževal in dozoreval, ter Trst, kjer je njegovo literarno delo dobilo širino in mednarodni odmev.

Tomizza je bil v marsičem simbol človeka ob meji. Italijan s slovanskimi koreninami po materini strani, pisatelj, ki je razumel več identitet hkrati in se nikoli ni pustil ujeti v en sam nacionalni okvir.

Po skoraj treh desetletjih se forum ne ukvarja več zgolj s Tomizzevim opusom, ampak z vprašanji, ki jih je odpiral že sam — z identiteto, pripadnostjo, jezikom, mejami ter občutkom doma v prostoru, kjer se kulture nenehno prepletajo.

Prav zato letošnji forum nosi naslov Orient Express.

Naslov seveda ni naključen. Letošnja tema se navezuje na znamenito delo Orientalizem palestinsko-ameriškega teoretika Edwarda W. Saída, ki je opozarjal na način, kako Zahod stoletja ustvarja podobo »vzhoda« kot nečesa eksotičnega, manj razvitega ali nevarnega.

VSAKDO JE NEKOMU VZHOD

Po besedah Irene Urbič letošnja tema izhaja iz razmisleka o evropski prevzetnosti in o tem, kako Zahod še vedno gleda na svet zunaj svojih meja.

»Tako zelo smo »belocentrični«, da na druge svetove gledamo v najboljšem primeru blagohotno in pokroviteljsko,« opozarja.

Toda tema se ne dotika le globalnega sveta. Kot poudarja Neven Ušumović, ima pojem vzhoda zelo poseben pomen prav v obmejnem prostoru.

»Vsakdo je nekomu vzhod,« pravi.

Ob tem spomni, da je bil Tomizza eden prvih italijanskih avtorjev, ki je presejal stereotipen pogled na slovanski svet kot nekaj manjvrednega ali eksotičnega. Prav nasprotno — slovanski prostor je razumel kot del lastne identitete in to ves čas poudarjal tudi v svoji književnosti.

Ta odnos med vzhodom in zahodom je še danes zelo živ prav v prostoru ob meji. Ne le politično, ampak tudi simbolno. Kdo je center in kdo periferija? Kdo govori in kdo je slišan? Kdo je civilizacija in kdo »drugi«?

Forum Tomizza se teh vprašanj ne loteva agresivno ali ideološko. Ravno nasprotno. Njegova posebnost je, da jih odpira skozi literaturo, osebne zgodbe, eseje, pogovore, umetnost in srečevanja.

V skoraj treh desetletjih je forum gostil več kot 500 književnikov, filozofov, prevajalcev, sociologov, novinarjev in drugih mislecev iz širšega srednjeevropskega in balkanskega prostora ter postal eno najpomembnejših intelektualnih stičišč severnega Jadrana.

SIMPOZIJ KOT PROSTOR SREČEVANJA

Osrednji steber programa ostaja simpozij, ki poteka v vseh treh mestih. Na njem bodo sodelovali številni domači in mednarodni gostje, med njimi Boštjan Videmšek, Andrej Ni-

NATAŠA
FAJON

kolaidis, Lidija Dimkovska, Diego Marani, Alida Bremer, Elisa Copetti, Faris Kočan, Iva Kosmos, Szabolcs Tolnai, Anja Zag Golob in drugi.

Irena Urbič poudarja, da so gostje vedno skrbno izbrani glede na temo posameznega leta.

»Vabimo ljudi, ki s svojim delom ali življenjem predstavljajo temo foruma. Nekateri so skozi leta postali skoraj zaščitni znak Foruma Tomizza,« pravi.

Med njimi omeni danes že pokojna pisatelja Dašo Drndić in Marka Sosiča, pa sarajevskega avtorja Ahmeda Buriča, novinarja Ervina Hladnika Milharčiča ter Aljošo Pužarja.

Okoli simpozija se vsako leto spletajo številni spremljevalni dogodki: pesniška branja, razstave, koncerti, literarni večeri, predstavitve knjig in pogovori.

Pomemben del koprškega programa je tudi Tomizzev

itinerarij — literarni sprehod po Koprno, ki ga vodi Jasna Čebro. Gre za poseben kulturni vodič skozi mesto in Tomizzevo življenje, ki obiskovalcem pokaže Koper skozi povsem drugačno perspektivo.

ZGODBE V TREH JEZIKIH

Forum pa ni namenjen le uveljavljenim avtorjem. Pomemben del srečanja ostaja tudi mednarodni literarni natečaj Lapis Histriae za kratko zgodbo, ki vsako leto združi avtorje iz vseh treh jezikovnih prostorov.

»Ko na začetku leta določimo temo, razpišemo natečaj v vseh treh knjižnicah — v Umagu, Trstu in Koprno. Letos smo prejeli okoli 150 del,« pojasnjuje Ušumović.

Natečaj je anonimen, izbrana dela pa objavijo v posebnem zborniku. Vsa dela so objavljena v originalnem jeziku — v slovenščini, hrvaščini ali italijanščini.

Letošnjo žirijo natečaja sestavljajo Goran Vojnović, Tea Tulić in Laura Marchig. Posebnost žirije je, da njeni člani berejo in presojujejo vsa dela ne glede na jezik, v katerem so napisana.

Po besedah organizatorjev je natečaj tudi eden redkih načinov, s katerim forum uspešno nagovarja mlajše generacije. Forum Tomizza že vrsto let ohranja tudi močno prevajalsko in založniško razsežnost. Vsako drugo leto pripravijo nov hrvaški prevod enega od Tomizzevih del, ki še ni bil preveden. Letos bodo predstavili hrvaški prevod romana L'altro dei sogni oziroma Stablo snova.

Roman je po svoje izjemno simboličen tudi za letošnjo temo. Tomizza v njem piše o lastnem odraščanju, o poti iz Umaga v Koper, o življenju med različnimi sistemi, jeziki in ideologijami, pa tudi o času po letu 1954, ko se je meja med Italijo in Jugoslavijo dokončno zarezala v življenje istrskega človeka.

»V romanu opisuje trenutek, ko se avtorjev junak Stefano Marcovich v Sežani dobesedno vkrca na Orient Express in odpelje v Beograd na študij režije,« pripoveduje Ušumović. To je bil čas, ko se je prostor ob meji rušil in na novo sestavljal — cona A, cona B, razdeljene družine, odhodi, vračanja.

Morda prav zato Tomizzeva literatura še danes deluje tako sodobno. Ne govori le o zgodovini, ampak o občutku razpetosti med jeziki, državami in identitetami. O občutku, ki ga prostor ob meji še vedno pozna.

MEJA KOT STIČIŠČE

Poseben pečat forumu daje tudi njegov zaključek.

Vsako leto se namreč konča s komemoracijo na Tomizzevem grobu v Materadi. Prav tam se je pred skoraj tremi desetletji rodila ideja foruma.

»Ta poklon ob grobu pisatelja potem odzvanja v mislih in delih naših gostov. Med njimi se spletajo prijateljstva, sodelovanja ... V tem ponorelem svetu se tako najdejo ljudje, ki se sicer morda nikoli ne bi srečali,« pravi Irena Urbič.

Fulvio Tomizza je nekoč zapisal: »M'identifico con la frontiera.« — Istovetim se z mejo. Forum Tomizza se tudi danes ne identificira z eno ali drugo stranjo meje, ampak z mejo kot stičiščem.

V času, ko se mladi ob meji pogosto lažje sporazumevajo v angleščini kot v jeziku svojih sosedov, Forum Tomizza ostaja eden redkih prostorov, kjer hrvaščina, slovenščina in italijanščina še vedno sobivajo naravno, organsko in brez potrebe po prevladi ene nad drugo.

Ko kitajski pionirčki mahajo ameriškemu predsedniku ob disko glasbi 80-ih

Vse je bilo tako, kot je moralo biti: otroci, oblečeni v barve predsedniškega letala, so mahali in vzklikali dobrodošlico, vojaška godba je igrala Trumpovo najljubšo pesem, disko hit iz 80-ih YMCA, ameriškega predsednika pa je sprejel kitajski voditelj Ši Džinping, ki mu je ponudil vse, kar ima Trump rad – ogled čet, slavnostni banket, skratka primeren sprejem za voditelja svetovne velesile.

Bolj zanimivo vprašanje pa je, kaj se je v resnici skrivalo za tem milnim mehurčkom ceremonij. Je Trump dosegel vsaj kaj od tega, po kar je najverjetneje prišel? Se pravi, na kratko: nekakšno rešitev za vojno z Iranom, za ZDA ugodne trgovinske sporazume, zagotovljen dostop do dragocenih redkih zemelj?

Za zdaj kaže, da je domov prišel precej praznih rok. Ves čas je bolj ali manj kazal podobo nekoga, ki obupano potrebuje usluge Pekinga. Šiju je vseskozi sipal komplimente. Kar sicer ni presenetljivo – Trump je vedno fasciniran nad močnimi voditelji, avtokrati, tudi nad Putinom. Kaj si kitajska stran v resnici misli o Trumpu, pa je že veliko bolj vprašljivo. En majhen element: Kitajci so dovolili, da so se med obiskom na družbenih omrežjih pojavljali različni, bolj ali manj strupeni napadi na Trumpa. Zanimivo dejstvo, če vemo, da ima na Kitajskem država popoln nadzor nad temi mediji.

Mimogrede, Ši se je tudi trudil, da bi se opazila razlika v letih – od Trumpa je mlajši sedem let. In če koga zanima trivia: oba sta po astrološkem znamenju dvojčka.

Trumpovo navdušenje nad Kitajsko ni od nekdaj. V prvem mandatu leta 2017 je veljal za jastreba in ostro napadal Kitajsko, češ da je zaradi poceni delovne sile vzela delo ameriškim delavcem.

In ne pozabimo: še leto nazaj je na kitajski uvoz razglasil kar 145-odstotne carine. Malo se je umiril potem, ko je Kitajska vrnila udarec in ustavila izvoz redkih zemelj.

Videli bomo, kako se bo Trump izmazal pri Tajvanu, kjer je bil Ši zelo oster in jasen: to je naše interesno območje. Ameriški kongres je Tajvanu že obljubil 11 milijard dolarjev vreden nakup orožja, v zraku pa je še nakup, vreden dodatnih 14 milijard.

Se pa Trump ni deklarativno zavezal pomoči Tajvanu. Edini doslej, ki je to storil, je bil predsednik Joe Biden. Trump se je bolj pritoževal, da je Tajvan ZDA ukradel proizvodnjo polprevodnikov. Res je, da ima Tajvan največjo proizvodnjo teh ključnih izdelkov za sodoben način življenja. In morda je prav to njihova mala varovalka – ob morebitni invaziji bi lahko proizvodnjo uničili in

dobršen del sveta spravili v velike težave.

Toda pri Tajvanu, pa tudi nasploh, ko gre za geopolitiko, je občutek, da Kitajska pleče počasno, zadržano igro na dolgi rok. Ne smemo pozabiti, kako stara civilizacija in kultura je to. Ni čudno, da nasvete njihovega diplomata in vojaškega analitika iz časa okoli 500 let pred našim štetjem, Sun Dzija, iz njegove Umetnosti vojne še danes citirajo tudi ameriški tehnološki milijarderji.

Zakaj Kitajska ob tem, ko je vse bolj jasen premik moči v svetu, ne posega bolj aktivno v mednarodne dogodke? Iran je ne nazadnje njen zaveznik, Kitajska pa bi lahko prevzela celo vodilno vlogo. Tega ni nujno razumeti kot znak njene slabosti, ampak bolj verjetno kot čakanje na pravi trenutek. Med drugim tudi na to, da ZDA še bolj oslabijo same sebe.

Zanimivo je, da so Kitajci že v 90-ih pisali o propadu Amerike. Takrat je mladi pisec Wang Huning potoval po ZDA in bil šokiran nad brezdomstvom, rasnimi spopadi, socialnimi razlikami, drogami in slabo izobrazbo. Danes je Wang član politbiroja in eden ključnih strategov kitajske politike.

Kar je dolgoročno ključno, je dejstvo, da Kitajska ogromno

vлага v gospodarstvo in da je ekonomska prevlada verjetno del njene geopolitične vizije. Čeprav njen vzpon ni povsem linearen in se država sooča tudi s številnimi težavami, je na Kitajskem zrasel močan srednji razred, ki šteje med 500 in 600 milijoni ljudi. Država ima več kot šest milijonov milijonarjev in 470 milijarderjev.

Tudi ekipa v delegaciji ob Trumpu je bila sestavljena iz ljudi, vrednih tisoče milijonov. A vse skupaj je zbuvalo občutek, kot da je Trump dolgoročne nacionalne strateške interese zastavil za hitre ekonomske dobičke.

To se zelo izrazito kaže na področju energetike. Kot trdijo nekateri ekonomisti, od industrijske revolucije naprej velja, da kdor obvladuje energetske sektor, obvladuje svet. In ZDA trenutno delujejo kot propadajoča država fosilnih goriv v primerjavi s cvetočim kitajskim imperijem obnovljivih virov energije, vetrnih elektrarn, solar-nih sistemov in baterij.

Kitajska ima veliko prednost, saj v to področje vlagajo milijarde – ne zato, ker bi bila posebej zelena, ampak predvsem zato, ker se ji to izplača.

Trump pa s svojimi naftnimi baroni in zalivskimi zavezniki vztraja pri starem: namenil je 18 milijard dolarjev za fracking, vrtnanje in črpanje ter ukinil za 22 milijard projektov obnovljivih virov.

ALENKA ARKO

Kitajska ne le uspešno išče trge za svoje električne avtomobile, ampak tudi kupuje. Trenutno potekajo pogajanja za nakup ene izmed Volkswagnovih tovarn.

Kje bo Evropa? Res samo porazenka teh premikov? Lažna enostavnost in učinkovitost avtokratskih režimov ter močvirje politično iztrošenih idej, ki že leta prihajajo iz ZDA, imajo žal veliko sledilcev tudi pri nas.

Verjeti pa je treba, da ima Evropa še vedno dovolj notranje moči, da bo še naprej gradila svojo pot – brez avtoritarnih režimov, s človekovimi pravicami in dostojnim življenjem za večino.

Najpogostejše napake pri zalivanju vrta

Zalivanje vrta se zdi eno najpreprostejših opravil, a prav tu mnogi vrtničarji delajo napake, ki lahko vplivajo na rast, zdravje in pridelek rastlin.

Preveč ali premalo vode, napačen čas zalivanja in neustrezen način so med najpogostejšimi razlogi, da vrt ne uspe tako, kot bi lahko.

1. Prekomerno zalivanje

Ena najpogostejših napak je preveč vode. Rastline ne potrebujejo stalno mokre zemlje, temveč vlažno in zračno podlago. Če so korenine ves čas v vodi, začnejo gniti, kar vodi v rumenenje listov in slabšo rast. Kako preprečiti?

Zemljo preverite s prstom – če je še vlažna nekaj centimetrov pod površjem, zalivanje ni potrebno.

2. Zalivanje ob napačnem času

Zalivanje sredi dneva, ko je sonce najmočnejše, povzroči hitro izhlapevanje vode, rastline pa je ne morejo učinkovito izkoristiti. Poleg tega lahko kapljice na listih delujejo kot leče in povzročijo ožige.

Kako preprečiti?

Najboljši čas za zalivanje je zgodaj zjutraj ali zvečer, ko so temperature nižje.

3. Površinsko zalivanje

Če zalivamo le površinsko, voda ne prodre do korenin, kjer jo rastline dejansko potrebujejo. To lahko povzroči plitve korenine in večjo občutljivost na sušo. Kako preprečiti?

Zalivajte redkeje, a temeljito, da voda prod-

re globlje v tla.

4. Neenakomerno zalivanje

Rastline potrebujejo stabilno oskrbo z vodo. Občasno "preplavljanje" in nato dolga suša jih lahko oslabi.

Kako preprečiti?

Uvedite redni urnik zalivanja ali uporabite kapljično namakanje.

5. Zalivanje listov namesto zemlje

Če zalivamo liste, se poveča tveganje za glivične bolezni, voda pa ne doseže korenin.

Kako preprečiti?

Vodo vedno usmerjajte neposredno na tla, okoli rastline.

Pravilno zalivanje je ena ključnih stvari za zdrav in bujen vrt. Z nekaj pozornosti in preprostimi prilagoditvami lahko bistveno izboljšamo rast rastlin in zmanjšamo porabo vode.

Te pasme psov se najmočnejše navežejo – še posebej na ženske

Strokovnjaki za vedenje živali pojasnjujejo, da na povezanost psa z lastnikom vplivajo številni dejavniki – od značaja psa in zgodnjih izkušenj do načina vzgoje ter vsakodnevnih rutine.

Pogosto se zgodi, da se pes najmočnejše naveže na osebo, ki zanj največ skrbi, ga hrani, vodi na sprehode in z njim preživlja največ časa. Nekateri strokovnjaki menijo, da se določeni psi lažje povežejo tudi z ženskami, saj naj bi nanje vplivali mirnejši ton glasu, nežnejša govorica telesa in bolj umirjena interakcija.

Nemški ovčar: zvest zaščitnik z močno potrebo po povezanosti

Med pasmami, ki slovijo po posebej močni navezanosti na človeka, pogosto izstopa nemški ovčar. Gre za inteligentnega, poslušnega in zelo zaščitniškega psa, ki ob pravilni vzgoji razvije izjemno močno vez z lastnikom. Takšni psi običajno najbolje uspevajo ob aktivnih ljudeh, ki uživajo v sprehodih, učenju in skupnih dejavnostih.

Cavalier King Charles španjel: nežni spremljevalec, ki obožuje bližino

Zelo priljubljen spremljevalec je tudi Cavalier King Charles španjel, ki je že stoletja znan kot pes za družbo. Ta pasma slovi po nežnem značaju, umirjenosti in veliki potrebi po bližini. Radi se crkljajo in so pogosto najbolj srečni takrat, ko so v neposredni bližini svojih ljudi.

Rotvajler: mogočen pes z izjemno predanim značajem

Čeprav rotvajlerji zaradi svoje mogočne postave pogosto delujejo strogo, jih lastniki opisujejo kot izredno predane in ljubeče pse. Ob zgodnji socializaciji in dosledni vzgoji lahko postanejo zelo stabilni in zaščitniški družinski spremljevalci, ki ustvarijo močno čustveno vez z ljudmi.

Izkušene gospodinje prisegajo

Sezona bezga je v polnem razmahu, številni pa že pripravljajo domač bezgov sirup, ki velja za eno najbolj priljubljenih poletnih osvežitev

Čeprav ima skoraj vsaka družina svojo različico recepta, izkušene gospodinje pravijo, da obstaja razmerje, s katerim skoraj ne morete zgrešiti. Priporočajo, da na deset bezgovih cvetov uporabite:

en liter vode, kilogram sladkorja, eno limono. Prav to razmerje naj bi poskrbelo za ravno prav intenziven okus in prijetno aromo bezga. Za najboljši domači sirup je pomembno tudi, kdaj in kje

bezeg nabiramo. Cvetove je priporočljivo nabirati v suhem in sončnem vremenu, ko so popolnoma razcveteni in polni rumenkastega cvetnega prahu, ki daje sirupu značilen vonj. Strokovnjaki svetujejo, da se izogibamo nabiranju ob prometnih cestah ali na območjih, kjer uporabljajo škropiva. Najbolje je poiskati grme v naravi, stran od prometa in onesnaženja.

SKUPAJ NAD TIGRASTE KOMARJE

UKREPAJMO PRAVOČASNO!

V TOPLEJŠIH MESECIH SE POJAVLJA NADLOGA, KI LAHKO MOČNO VPLIVA NA NAŠE VSAKDANJE ŽIVLJENJE – TIGRASTI KOMARJI. GRE ZA INVAZIVNO VRSTO, KI SE HITRO RAZMNOŽUJE IN ZA RAZVOJ POTREBUJE ZELO MAJHNE KOLIČINE STOJEČE VODE. POLEG NADLEŽNEGA PIKANJA PA TIGRASTI KOMARJI PREDSTAVLJAJO TUDI TVEGANJE ZA PRENOS NEKATERIH VIRUSNIH BOLEZNI.

Občine slovenske Istre zato tudi letos izvajajo **obsežno preventivno akcijo**, ki poteka **od maja do oktobra**. Sredstvo Aquatain bo ob suhem vremenu nanašano na javne površine, kjer bi se sicer lahko razvijale komarjeve ličinke. Ukrep pa bo učinkovit le, če se mu aktivno pridružimo tudi občani in obiskovalci.

V BOJU PROTI TIGRASTIM KOMARJEM ŠTEJE VSAK KORAK. KAJ LAHKO NAREDIMO SAMI?

- Izpraznimo posode z vodo, ki jih ne uporabljamo. Postavimo jih z dnom navzgor ali prekrijmo, pospravimo jih v zaprt prostor oziroma kako drugače preprečimo, da bi v njih zastajala voda.
- Vsak teden odstranimo predmete in odpadke, v katerih se lahko zadržuje voda.
- Praznimo in umivajmo podstavke cvetličnih lončkov.
- V vazah z rožami na pokopališčih vsak teden zamenjajmo vodo.
- Vodo tedensko zamenjajmo tudi v posodah za zalivanje, napajanje živali in v drugih posodah na odprtem.
- Očistimo zamašene strešne žlebove in talne kanale, nepredušno zaprimo zadrževalnike vode, ki se jih ne da sprazniti (sodi, cisterne), ter pazimo, da se v ponjavah ne nabira deževnica.

Ti ukrepi so preprosti, a izjemno učinkoviti, saj tigrasti komarji ne letijo daleč.

BREZPLAČNO SREDSTVO AQUATAIN TUDI LETOS NA VOLJO OBČANOM

Občine so letos občanom znova zagotovile brezplačne plastenke sredstva Aquatain, ki ga lahko nanesemo na manjše vodne površine okoli doma. Sredstvo je varno za ljudi, živali in okolje, njegovo delovanje pa temelji na tem, da prekrije gladino vode, s čimer prepreči razvoj komarjevih ličink. Z enim samim mililitrom sredstva preprečimo razvoj komarjev v kubičnem metru vode oziroma na kvadratnem metru površine.

Plastenke bodo na voljo za prevzem, dokler ne poidejo zaloge. Občani jih lahko **prevzamemo v komunalnih podjetjih v Izoli in Piranu oziroma v Turistično-informacijskem centru Ankaran ali v vrtnarji Marjetica Koper pri pokopališču**. Aquatain je možno tudi kupiti v specializiranih trgovinah.

Skupaj zmoremo veliko – poskrbimo, da bo naše okolje varnejše in prijetnejše za vse.

Moda za letošnje poletje

Poletje bo v znamenju drznih barv, sproščenih krojev ter nostalgije po modi 90. let in začetka tisočletja.

Modni mediji in poznavalci so si enotni: letošnje poletje na modnem področju prinaša igrivost, opaznost in individualizem. Namesto popolnoma usklajenih outfitov letos prevladujejo osebni stil, mešanje različnih estetik in predvsem udobje.

OPTIMISTIČNE BARVE

Po več sezonah nevtralnih tonov bodo letos v ospredju močne in optimistične barve, kot so paradiznikovo rdeča, intenzivna zelena, električno modra in živahno rumena. Priljubljeni ostajajo tudi mehki kremni in beli odtenki, predvsem pri lahkotnih poletnih kombinacijah. Ena najbolj priljubljenih barvnih kombinacij, s katero ne morete zgrešiti, je kombinacija bež in bele barve, ki se na prvi pogled morda sliši banalno, v resnici pa deluje zelo šik. Na drugi strani modni strokovnjaki opažajo vrnitev t. i. »color block« kombinacij oziroma nepričakovanih barvnih spajanj, kot sta roza in rdeča ali rjava in rumena.

JORTS IN ŠIROKI KROJI

Velik modni hit poletja ostajajo jorts – do kolen dolge denim bermude v slogu zgodnjih 2000, ki jih lahko kombinirate na različne načine. Poleg njih bodo modne tudi široke, voluminozne hlače, cargo kro-

ANDREJA
ČMAJ FAKIN

ji in »utility« estetika z velikimi žepi in zadrgami. Dejstvo je, da moda leta 2026 stavi na gibanje in udobje, zato se ozki kroji počasi umikajo bolj sproščeni in mehkejšim silhuetam.

BOHO ROMANTIKA IN »SOFT GIRL« ESTETIKA

Prisoten ostaja tudi boho stil: dolga bela krila, čipke, lahkotni materiali, resice in balerinke. Posebej priljubljene bodo kombinacije dolgih belih kril z barvnimi majicami in minimalističnimi čevlji. Eden izmed priljubljenih modnih kosov so tudi t. i. lingerie shorts oziroma svilene kratke hlačke s čipkasto obrobo, ki spominjajo na spalni program.

KAJ PA KOPALKE?

Letos bodo »in« enodelne kopalke z izrezi, kovinskimi detajli, perlami in mini zaponkami. Velik povratak doživljajo tudi vintage vzorci – rože, pike in črte v slogu starih obmorskih razglednic.

Modni bodo bikini zgornji deli s kostjo in strukturiranimi košaricami, navdihnjeni z glamurjem italijanske in francoske riviere, medtem ko zelo izrezane spodnjice zamenjujejo bolj udobni »bikini shorts« kroji v obliki kratkih hlačk. Posebno pozornost bo letos pritegnila tudi masleno rumena barva, ki velja za najbolj trendovski odtenek sezone, saj nežno podari zagorelo kožo ter deluje prefinjeno in sveže.

Kopalke se letos nosijo tudi kot del vsakodnevnih outfitov – v kombinaciji s širokimi hlačami, oversized srajcami ali lahkimi jaknami.

PREVERJAMO URBANE MITE

Ječmen

JEČMEN NA OČESU JE POGOSTA TEŽAVA, PRI KATERI SE NA ROBU VEKE POJAVI MAJHNA RDEČA IN BOLEČA BUNKICA. NASTANE ZARADI ZAMAŠITVE ALI BAKTERIJSKE OKUŽBE ŽLEZ NA VEKAH, NAJPOGOSTEJE PA GA POVZROČA BAKTERIJA STAFILOKOK. JEČMEN JE LAHKO ZUNANJI, KAR POMENI DA NASTANE OB TREPALNICA, ALI NOTRANJI, KO SE VNETHJE RAZVIJE GLOBLJE V VEKI.

Prvi znaki so običajno občutek draženja, srbenje ali bolečina na enem delu veke. Kasneje se pojavi oteklina, rdečina in majhna bunka, ki je lahko občutljiva na dotik. Nekateri ljudje imajo občutek, kot da imajo nekaj v očesu, oči se lahko tudi solzijo ali postanejo bolj občutljive na svetlobo.

Do nastanka ječmena pogosto pride zaradi dotikanja oči z neumitimi rokami, uporabe starih ličil ali slabe higijene kontaktnih leč. Večje tveganje imajo tudi ljudje z občutljivo kožo, vnetji vek, stresom ali oslabilnim imunskim sistemom. Čeprav ni zelo nalezljiv, se bakterije lahko prenašajo prek brisač, ličil ali rok, zato je pomembna dobra higiena.

V večini primerov ječmen ni nevaren in izgine sam od sebe v nekaj dneh ali tednu dni. Najbolj priporočljivi so topli obkladki večkrat na dan, saj toplota pomaga odpreti zamašeno žlezo in pospeši celjenje. Pomembno je tudi, da ječmena ne stiskamo, ker lahko s tem okužbo še poslabšamo ali razširimo.

1. Ječmen nastane zaradi prepiha. Ne drži. To je eden najbolj znanih mitov pri nas. Veliko ljudi verjame, da je dovolj že nekaj minut na vetru ali prepihu, da se pojavi ječmen. Vendar pa prepah sam po sebi ne povzroči ječmena. Najpogostejši razlog je zamašena žleza ali bakterijska okužba, pogosto povezana z dotikanjem oči, draženjem vek, starimi ličili ali občutljivo kožo okoli oči. Prepah lahko sicer oči razdraži, ni pa neposreden vzrok za nastanek ječmena.

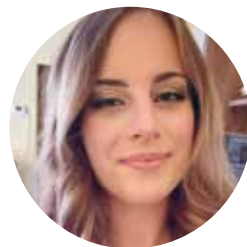
2. Ječmen je zelo nalezljiv. Drži. V resnici ječmen ni močno nalezljiv kot prehlad ali gripa. Ker pa ga pogosto povzročajo bakterije, se te lahko prenesejo prek rok, brisač, ličil ali kontaktnih leč. Zato je pomembna dobra higiena.

3. Ječmen je treba stisniti. Ne drži. Ječmen ne bo hitreje izginil, če bunkico preprosto iztisnete. Stiskanje lahko okužbo razširi globlje v veko ali povzroči še večje vnetje. V nekaterih primerih lahko nastane celo trda zatrdlina, imenovana halacion. Veliko boljše rešitev so topli obkladki, ki pomagajo odpreti zamašeno žlezo in pospešijo naravno celjenje.

K tokratnim trem mitom pa vam dodajam še tri zanimive starinske obrede, ki so jih nekoč izvajali na osebi, ki je dobila ječmen:

Simbolično "žetje ječmena": Eden najbolj razširjenih ljudskih obredov je izvajanje simboličnega "žetja ječmena", ki so ga pogosto opravljali vaški vrači ali starejše ženske. Oseba z ječmenom je vprašala: "Kaj pa delaš?", vrač pa je z roko (včasih tudi z nožem ali ročajem orodja) delal kroge okoli obolelega očesa in trikrat odgovoril: "Ječmen žanjem!" Verjeli so, da se s tem simbolično "požanje" bolezen in ta izgine iz očesa.

MANCA HRIBOVŠEK

Uporaba starega ključa: V nekaterih krajih so na obolelo oko položili raven del starega, pogosto železnega ključa. Medtem so izgovarjali posebne besede ali uroke in ključ večkrat obrnili. Ključ naj bi imel zaščitno moč in naj bi "zaklenil" bolezen ter preprečil njeno širjenje.

Preganjanje z uroki, slino in pepelom: Ponekod so verjeli, da je treba ječmen zjutraj na tešče pokrižati ali se ga "dotakniti" s slino, saj naj bi to imelo zdravilno moč. V drugih različicah so okoli očesa s prstom, pomočenim v pepel, narisali krog ali znak, s katerim naj bi pregnali bolezen.

Danes vemo, da ječmen na očesu zdravimo na drugačen in bolj preizkušen način. Med okrevanjem je priporočljivo, da se izogibamo ličilom in kontaktnim lečam, dokler vnetje popolnoma ne izgine, saj lahko sicer dodatno dražijo oko ali upočasnijo celjenje. Večinoma ječmen mine sam od sebe, pri tem pa lahko pomagajo topli obkladki in nežna nega vek.

Če pa se oteklina močno poveča, bolečina postane izrazitejša, se pojavijo težave z vidom ali ječmen ne izgine več tednov, je najbolje poiskati pomoč zdravnika ali okulista. Tako se prepričajte morebitni zapleti in zagotovijo ustrezno zdravljenje.

Vrt v juniju

MAJU POČASI MAHAMO V SLOVO. VREME BI LAHKO OZNAČILI ZA PRECEJ APRILSKO – VLAŽNIH DNI JE BILO VELIKO, TEMPERATURE PA SO BILE V MEJAH NORMALE. TAKŠNE VREMENSKE RAZMERE SO NAS SPODBUDILE, DA SMO VELIKO RASTLIN ŽE POSADILI. TAKO V NAŠIH VRTOVIH LEPO USPEVAJO SOLATA, BUČKE, PARADIŽNIK, MELANCANI, PAPRIKE, KUMARICE, FEFERONI, BLITVA, KORENJE IN DRUGE VRTNINE.

V specializiranih prodajalnah je še vedno na voljo veliko različnih sadik, zato lahko tudi junija sadimo melone in lubenice, ki potrebujejo dobro pognojena tla, toplo rastišče in precej vlage. Če smo bili zelo pridni že v začetku maja, lahko junija že pobiramo prve plodove paradižnika, kumaric, bučk, solate, redkvic in paprik. Pomembno je, da opazujemo rast rastlin in razvoj plodov, saj jim lahko le tako pravočasno pomagamo z zaščito pred škodljivci in boleznimi ali z dodajanjem hranil. Ob večjih temperaturnih nihanjih rastline poskropimo z aminokislinami, ki pospešujejo fiziološke procese. Glede na vremenske razmere uredimo tudi namakalni sistem, da bomo rastlinam pomagali v sušnem obdobju. Konec junija lahko pričnemo tudi s setvijo jesenske in zimske zelenjave.

Zeliščni vrt je junija že zelo bogat z novim prirastom. Tako kot rastejo rastline, raste tudi plevel, zato sproti odstranjujemo plevele in poškodovane dele rastlin. Junija lahko nabiramo že veliko različnih zelišč, saj so primerna za nabiranje in sušenje. Pri tem se držimo nekaj osnovnih pravil: ne nabiramo v deževnem vremenu, tem-

več v popoldanskem času, ko temperature nekoliko padejo. Ne pretiravamo z nabiranjem, ampak naberemo le toliko, kolikor potrebujemo. Nabiramo samo zdrave rastlinske dele, pri sušenju pa večino rastlin sušimo v senčnem in zračnem prostoru. Za nabiranje so primerne materina dušica, meta, rman, vinska rutica in šentjanževka.

Tudi **sadna drevesa** nas junija bogato obdarujejo. Pobiramo lahko poznejše sorte češenj, nektarine, breskve in marelice. Obiramo tudi celoletne sorte jagod, bogato pa obrodita še ribez in maline. Pozorno moramo spremljati rast vinske trte, da je ne napadejo bolezni, saj lahko v nasprotnem primeru ostanemo brez pridelka. Če imamo zatravljene površine, opravimo tudi košnjo.

V **okrasnih vrtovih** nas enoletnice, trajnice in grmovnice razveseljujejo s svojim cvetenjem. Če smo enoletnice maja pravilno posadili in jim dodali dovolj hranil, nam zdaj vračajo z bogatim cvetjem. Tudi vrtnice so v tem času v polnem razcvetu.

Če imate še kakšno prazno gredico ali posodo, se lahko odpravite v **Vrtnarijo Moškon na Parecagu**, kjer boste še vedno našli različne crassule, vinke, asteriscuse, aptenije, gavre in gazanije. Te rastline zelo dobro prenašajo sušo in cveti-

jo pozno v jesen. Na voljo so tudi pelargonije v različnih barvah, nove gvineje in prelepe okrasne koprive za bolj senčne lege.

V **Vrtnarijo Moškon** lahko še vedno prinesete tudi korita, ki vam jih kakovostno zasadijo. Na voljo so tudi rastline, zasajene v obešankah, ki predstavljajo čudovit okras za balkon. Med pomembnejšimi opravili v tem obdobju je obrezovanje grmovnic po cvetenju ter odstranjevanje suhih in poškodovanih delov rastlin. Travnate površine že redno kosimo. Višino rezi nekoliko dvignemo, saj lahko močno sonce prenizko pokošeno travo poškoduje ali celo uniči. Po potrebi trato tudi dognojimo, ker s košnjo odstranimo precej hranil. Namakalni sistem pa prilagodimo vremenskim razmeram.

SAŠO MEJAK

ELEKTROCENTER

Vabljeni v specializirano trgovino z elektrotehničnim materialom • Z načinom samopostrežbe za vaš hitrejši nakup

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1500 • GSM: 041 283 385

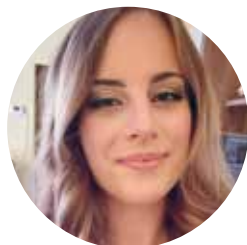

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

Polnjene paprike malo drugače

MANCA HRIBOVŠEK

Polnjene paprike so ena tistih jedi, ki združujejo preprostost in poln okus. V mediteranski kuhinji so zelo priljubljene, saj omogočajo veliko prilagoditev glede na sezono in sestavine, hkrati pa so dovolj lahke za pomladne in poletne dni. Sicer so jih naše none polnile z mletim mesom in rižem, vendar sem tokrat recept malo prilagodila in posodobila. Ta različica s kuskusom, zelišči in feta sirom je sveža, barvita in hitro pripravljena.

SESTAVINE ZA 4 OSEBE:

- 4 velike paprike (rdeče, rumene ali mešane)
- 250 g kuskusa
- 1 srednje velik paradiznik (ali 10 češnjevih)
- 150 g feta sira
- 1 manjša čebula
- 2-3 žlice oljčnega olja
- pest svežega peteršilja
- pest sveže bazilike ali mete (po želji)
- sol in poper
- 1 čajna žlička sladke paprike (neobvezno)

POSTOPEK:

Najprej segrejem pečico na 180 °C in pripravimo paprike tako, da jim odrežemo zgornji del in odstranimo semena. Pripravimo kuskus, ki ga prelijemo z vročo vodo (v razmerju približno 1 : 1) in pustimo nekaj minut, da nabrekne. Na oljčnem olju na hitro prepražimo drobno nasekljano čebulo, nato ji dodamo narezan paradiznik in začimbe. Mešanico primešamo kuskusu, skupaj z nadrobljenim feta sirom ter nasekljanimi svežimi zelišči. Vse dobro premešamo, da se okusi povežejo. S pripravljeno mešanico napolnimo paprike in jih postavimo v pekač. Po želji jih rahlo pokapamo z oljnim oljem in pečemo približno 30-35 minut, dokler paprike ne postanejo mehke

in rahlo zapečene.

Polnjene paprike s kuskusom so odlična izbira za lahko kosilo ali večerjo, saj združujejo hranljivost, svežino in mediteranski značaj. Jed je zelo prilagodljiva – lahko ji dodamo oljke, bučke ali celo malo piščanca, če želimo bolj nasiten obrok. Najboljše pa je, da so enako dobre tople ali hladne, zato so primerne tudi za pripravo vnaprej.

Da bo jed še bolj sočna, pa pripravite še omako. Moj predlog je tokrat lahka jogurtova omaka: grški jogurt zmešamo z drobno nasekljanim česnom, limoninim sokom ter oljčnim oljem. Vse skupaj dobro premešamo, da se sestavine povežejo v enotno omako. Po oku-

su dodamo sol in poper, po želji pa še ščepec mete za bolj svež, mediteranski okus. Omako pustimo stati vsaj 10-15 minut v hladilniku, da se okusi povežejo in česen izgubi ostrino. Omako lahko postrežemo zraven polnjenih paprik ali pa jo polijemo čeznje.

S čim pa jih boste napolnili vi? Ideje mi pošljite na: manca.hribovsek@obalaplus.si.

MESTO V NEMČIJI, OB REKI SAALE, ZNANO PO STEKLU	PLETENO VRHUNJE, ZLASTI ŽENSKO OBLAČILO	IZRAELSKI POLITIK RAFAEL	ČRKA MED I IN K DENARNA ENOTA V NIGERIJU	SEŠTAVIL BORIS	KATJA TRATNIK	SEVERNI JELEN Z LOPATASTIM ROGOVJEM	PREMAZ ZA KOVINSKO POSODO	14 ČRKA ABECEDE SLUŠNA KOŠČICA (ANAT.)	OBALaplus	GREGOR CANKAR	PREDZADNJA ČRKA ABECEDE ZRAK, NAPEV (IT.)	MEHIŠKI SLIKAR DIEGO	ZALIV OB SAHALINU	NARAVA, ČUD (STAR.)	
				SPONA, PRIVIJALO						KROKAR (PESNIŠKO)					
HRVAŠKI SKLADATELJ KRSTO				KRAJ PRI SEŽANI ŽENSKO POKRIVALO, OGRINJALO						STARO IME ZA KRANJ MORSKI LOSOS					
SAMOSTANSKI PREDSTOJNIK ALI NAMESTNIK OPATA				ČILSKI NOGOMETAS MARCELO SLO. NOVINAR PRIMOŽ						KRAJ, KJER VODA PRITEKA IZ ZEMLJE NA POVRŠJE					
EVROPSKO LETALO					JAHANJE (POG.)					AM. PEVKA PATRICIA DANIELS KRAJ V AVSTRUI					
SREBRNO BELA, TEŽKA, CINKU PODOBNA KOVINA (CD)	SLAPU PODOBNA STENA				ZUNANJI DEL DEBLA, SKORJA POVRSTNA ZA JUHE					J. AMERIŠKA ZELVA, TARTUGA NAJVEČJA ARTERIJA					
KOŠARKAŠKI KLUB		AMERIŠKI ŠERIF WYATT					SLAVKO OSTERC		ODPRTA TELESNA POŠKODBA				NOŽNICA, SRAMNICA	IZDELOVALEC TRAKOV	
SUMERSKI DUH				OBLASTA BAKTERIJA			POŽIVILNA PIJAČA	KONJSKI TEK					VINKO TUŠEK SLOVENSKI PESNIK STANKO		
FRANCOSKA REKA					RASTLINA ZA PLETENO POHIŠTVO AM. GLASBEN. SAM					PRODAJALEC RIB					
MESTO V INDIJI							KRAJ PRI DOMZALAH			POVRŠINA, PO KATERI TEČE REKA DRUŽBENI POLOŽAJ					
KRAJ PRI OPATUJI				PEVEC RUDAN	ZGODOVINSKA POKRAJINA V IZRAELU					GORA NAD SORIŠKO PLANINO EL. MORSKA RIBA					
MESTECE NA KOSOVU, JV OD PRISTINE, PRVIC OMEMBJENO LETA 1303	AMERIŠKI IGRALEC DILLON	AMERIŠKO MESTO BARVA IGRALNIH KART						AMERIŠKA IGRALKA NIELSEN HRIB NAD BEOGRADOM					BIVŠI ŠPANSKI KOLESAR GR. PIŠČAL, AVLOS		
MARJAN KOZINA				DARILO, POKLON					SUROVINA ZA ČOKOLADO PRETEPAČ				POVRŠNKA MERA	HRIBOVJE V JORDANUJI	
REKA V ŠVICI, LEVI PRITOK RENA, TUDI AAR							VRANJI SAMEC, KROKAR ZADETEK PRI KOŠARKI				ZAJEDAVCI NA LASEH ŠVEDSKI SPIDVEIST FUNDIN			NAJVIŠJE GOROVJE NA KRETI, IDA	ORGAN VOHA
HOMERJEVO PRIZORIŠČE ILIADJE					ČLAN SKAVTOV					MESTO V RUSIJI					
KULTURNA RASTLINA, NIENI LISTI SE UPORABLJAJO ZA KAJENJE					ALEŠ KLINAR			IME ŠVEDSKEGA PESNIKA IN PISATELJA HANSSONA			ZELO ZDRAV SADEŽ				
														BOGASTVO GOZDOV	
														NAJVIŠJA STOPNJA JEZE, SRD	

MAIHAR: ind. mesto RIVERA: meh. slikar SARK: slo. novinar JANJEVO: kosov. mesto OCNA: špan. kolesar ADEVA: am. pevka ANTA: stena podobna slapu

Lucija, Liminjanska c. 96, 6320 Portorož
Gsm: +386 41 618 541, Tel.: +386 5 677 87 77, + 386 5 674 62 30
E-pošta: kamp.fiesa@gmail.com

**SME
EnterPRIZE**

IŠČEMO JUNAKA TRAJNOSTI 2026

Mala in srednje velika podjetja, prijavite svoje trajnostne prakse in poslovne modele na natečaj **SME EnterPRIZE.**

Sodelujete lahko v 2 kategorijah:

- Mikro podjetja
- Mala in srednje velika podjetja

Žirija bo v vsaki od kategorij izbrala po 3 nagrajence:

- 1. nagrada: 10.000 €**
- 2. nagrada: paket poslovnih zavarovanj v vrednosti 2.500 €**
- 3. nagrada: paket poslovnih zavarovanj v vrednosti 1.500 €**

Skupina Generali bo med nagrajenimi podjetji izbrala JUNAKA TRAJNOSTI 2026, ki se bo lahko predstavil na mednarodnem odru v Bruslju.

Prijave odprte
od 8. aprila do
3. junija 2026

Več informacij na: <https://www.generali.si/trajnostnost/sme-enterprize>

